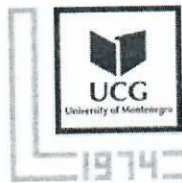

УНИВЕРЗИТЕТ ЦРНЕ ГОРЕ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
Данила Бојовића бб
П.ф. 91
81400 Никшић
Nikšić

UNIVERSITY OF MONTENEGRO
FACULTY OF PHILOSOPHY

Danila Bojovića bb
P.O. Box 91
CG-81400

Tel.: +382 40 243 921, 243 913,

Fax: +382 40 247 109,

e-mail: ff@ucg.ac.me

№ 01-1567/1
17.5.2024.

UNIVERZITET CRNE GORE
Odbor za doktorske studije

PODGORICA

Poštovani,

Dostavljam vam Odluku Vijeća Filozofskog fakulteta održanog 17. 5. 2024. godine, o ispunjenosti uslova za predaju doktorske disertacije mr Darka Blagojevića.

UNIVERZITET CRNE GORE
DEKANKA
Tatjana Novović
Prof. dr Tatjana Novović
Filozofski fakultet

UNIVERZITET CRNE GORE

Filozofski fakultet

Broj: *01-1567*

Nikšić, *17. 5. 2024.*

Na osnovu čl. 64 st 2 tačka 9 Statuta Univerziteta Crne Gore i člana 41 stav 1 Pravila doktorskih studija Vijeće Filozofskog fakulteta je na sjednici 17. 5. 2024. godine donijelo

ODLUKU

Utvrđuje se da su ispunjeni uslovi za predaju doktorske disertacije **Vitgenštajnova filozofija jezika i koncept stvarnosti** doktoranda, mr Darka Blagojevića i predlaže se Komisija za ocjenu doktorske disertacije u sastavu:

- Prof. dr Vladimir Drekalović, Filozofski fakultet Nikšić, mentor
- Prof. dr Mirko Jakić, Sveučilište u Splitu, Hrvatska, komentor
- Prof. dr Savo Laušević, Filozofski fakultet Nikšić
- Prof. dr Drago Perović, Filozofski fakultet Nikšić
- Prof. dr Dušan Krcunović, Filozofski fakultet Nikšić

Dostaviti:

- Odboru za doktorske studije
- Uz Zapisnik sa sjednice Vijeća
- a/a

UNIVERZITET CRNE GORE
DEKANKA
Tatjana Novović
Prof. dr Tatjana Novović

Univerzitet Crne Gore
Filozofski fakultet
Danila Bojovića b.b.
81400 Nikšić

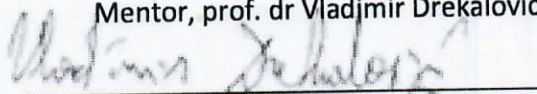
SAGLASNOST MENTORA I KOMENTORA

-Kancelariji za doktorske studije-

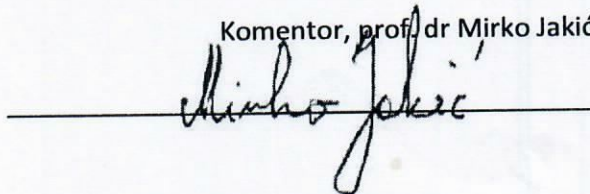
U skladu sa članom 37 pravila doktorskih studija Univerziteta Crne Gore obavještavamo Vas da smo pregledali doktorsku disertaciju mr Darka Blagojevića „Vitgenštajnova filozofija jezika i koncept stvarnosti“. Imajući u vidu da je kandidat usvojio sve sugestije i primjedbe koje su mu uputili mentor i komentor, a sa kojima je bio u stalnoj komunikaciji, saglasni smo da mr Darko Blagojević može nastaviti redovnu proceduru i predati doktorsku disertaciju na ocjenu.

Nikšić, 14. maj, 2024.

Mentor, prof. dr Vladimir Drekalović

Komentor, prof. dr Mirko Jakić

VIJEĆU FILOZOFSKOG FAKULTETA

CENTAR ZA DOKTORSKE STUDIJE UCG

PREDMET: Predlog Komisije za ocjenu doktorske disertacije kandidata mr Darka Blagojevića

Komisija za doktorske studije Filozofskog fakulteta saglasna je da kandidat mr Darko Blagojević zadovoljava uslove za predaju doktorske disertacije pod nazivom *Vitgenštajnova filozofija jezika i koncept stvarnosti*, i predlaže Komisiju za ocjenu doktorske disertacije u sledećem sastavu:

1. Prof. dr Vladimir Drekalović, Filozofski fakultet Nikšić (mentor)
2. Prof. dr Mirko Jakić, Sveučilište u Splitu, Hrvatska (komentor)
3. Prof. dr Savo Laušević, Filozofski fakultet Nikšić
4. Prof. dr Drago Perović, Filozofski fakultet Nikšić
5. Prof. dr Dušan Krcunović, Filozofski fakultet Nikšić

Nikšić, 14. 05. 2024.

Predsjednik Komisije za doktorske studije

Prof. dr Goran Čeranić

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET

PRILIK			
14. 5. 2024.			
ORG. JED.	PR.	PRILIK	VRLEDNOST
01	1525		

УНИВЕРЗИТЕТ ЦРНЕ ГОРЕ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Данила Бојовића бб

П.ф. 91

81400 Никшић

Nikšić

UNIVERSITY OF MONTENEGRO
FACULTY OF PHILOSOPHY

Danila Bojovića bb

P.O. Box 91

CG-81400

Tel.: +382 40 243 921, 243 913,

Fax: +382 40 247 109,

e-mail: ff@ucg.ac.me

№ 02-1536

15.5.2024.

POTVRDA O PREDAJI DOKTORSKE DISERTACIJE

Potvrđuje se da je mr Darko Blagojević predao doktorsku disertaciju pod nazivom **Vitgenštajnova filozofija jezika i koncept stvarnosti** 15.05.2024 godine na dalju proceduru.

Potvrda se izdaje u svrhu pregleda i ocjene doktorske disertacije.

UNIVERZITET
C
R
N
E
G
O
R
E
F
I
L
O
Z
O
F
S
K
I
F
A
K
U
L
T
E
T
S
E
K
R
E
T
A
R
K
A
Jovana Raičević
Jovana Raičević

ISPUNJENOST USLOVA DOKTORANDA

OPŠTI PODACI O DOKTORANDU			
Titula, ime, ime roditelja, prezime	Mr Darko Radonja Blagojević		
Fakultet	Filozofski fakultet		
Studijski program	Filozofija		
Broj indeksa	2/17		
NAZIV DOKTORSKE DISERTACIJE			
Na službenom jeziku	Vitgenštajnova filozofija jezika i koncept stvarnosti		
Na engleskom jeziku	Wittgenstein's Philosophy of Language and the Concept of Reality		
Naučna oblast	Analitička filozofija, Logika		
MENTOR/MENTORI			
Prvi mentor	prof. dr Vladimir Drekalović	Filozofski fakultet Nikšić, Crna Gora	Filozofska logika
Drugi mentor	dr Mirko Jakić, redovni profesor u trajnom zvanju	Sveučilište u Splitu, Hrvatska	Logika
KOMISIJA ZA PREGLED I OCJENU DOKTORSKE DISERTACIJE			
prof. dr Vladimir Drekalović	Filozofski fakultet Nikšić, Crna Gora	Filozofska logika	
dr Mirko Jakić, redovni profesor u trajnom zvanju	Sveučilište u Splitu, Hrvatska	Logika	
prof. dr Savo Laušević, redovni profesor u penziji	Filozofski fakultet Nikšić, Crna Gora	Savremena filozofija	
Prof. dr Drago Perović	Filozofski fakultet Nikšić, Crna Gora	Istorija filozofije	
Prof. dr Dušan Krcunović	Filozofski fakultet Nikšić, Crna Gora	Filozofska antropologija	
Datum značajni za ocjenu doktorske disertacije			
Sjednica Senata na kojoj je data saglasnost na ocjenu teme i Kandidata	24.12. 2019.		
Dostavljanja doktorske disertacije organizacionoj jedinici i saglasnost mentora	13.5. 2024.		
Sjednica Vijeća organizacione jedinice na kojoj je dat prijedlog za imenovanje komisija za pregled i ocjenu doktorske disertacije	17. 5. 2024.		
ISPUNJENOST USLOVA DOKTORANDA			

U skladu sa članom 38 pravila doktorskih studija kandidat **je/nije** cjelokupna ili dio sopstvenih istraživanja vezanih za doktorsku disertaciju publikovao u časopisu sa (SCI/SCIE)/(SSCI/A&HCI) liste kao prvi autor.

Spisak radova doktoranda iz oblasti doktorskih studija koje je publikovao u časopisima sa (upisati odgovarajuću listu)

Darko Blagojević, Vanja Vukićević Garić, *Significant Absences: Wittgenstein's Philosophy of Silence and Joyce's Poetics of the Unspoken*, *Filosofija. Sociologia*, Vol 35 No 1 (2024), pp. 75-82;

DOI: <https://doi.org/10.6001/fil-soc.2024.35.1.10>

link za rad: <https://maleidykla.lt/ojs/index.php/filosofijasociologija/article/view/5243/4528>

ISSN 0235-7186 (Print) ISSN 2424-4546 (Online)

Informacije o IMPACT faktoru časopisa: časopis se nalazi u indeksnoj bazi: Social Science Citation --Index , Arts & Humanities Citation Index
Impakt faktor časopisa – 0,3

Obrazloženje mentora o korišćenju doktorske disertacije u publikovanim radovima

(dati obrazloženje)

Mr Darko Blagojević je dio istraživanja na kojima se bazira doktorska teza *Vitgenštajnova filozofija jezika i koncept stvarnosti* objavio u jednom relevantnom međunarodnom časopisu. Kao prvi autor doktorand Darko Blagojević je publikovao rad: *Significant Absences: Wittgenstein's Philosophy of Silence and Joyce's Poetics of the Unspoken*, u prestižnom litvanskom časopisu *Filosofija. Sociologia*, koji se nalazi u bazama Social Science Citation Index, Arts & Humanities Citation Index.

Rad se bavi komparativnom analizom Vitgenštajnovne filozofije i Džojsove književnosti ukazujući na velike sličnosti između dvije teorijske paradigme koje dolaze iz različitih oblasti (filozofija i književnost). Stoga, rad predstavlja interdisciplinarni naučni doprinos koji će trasirati put za nova tumačenja Vitgenštajnovne filozofije i Džojsove književnosti.

Takođe, doktorandu Blagojeviću je prihvaćen naučni rad, gdje je on prvi autor: *Jezičko i naturalističko dekonstituisanje svijesti: zabilješke o Wittgensteinovoj i Rortyjevoj filozofiji uma*. Rad će biti objavljen u međunarodnom renomiranom časopisu *Filozofska istraživanja* koji se nalazi u bazama Social Science Citation Index, Arts & Humanities Citation Index.

Kao dokaz doktorand Darko Blagojević je priložio potvrdu o prihvatanju naučnog rada za objavljivanje. Rad je u procesu za publikovanje.

U radu se dekonstruišu zajedničke tačke Vitgenštajnovne filozofije uma i Rortijeve neopragmatističke filozofije svijesti, što je veoma značajno za samu doktorsku disertaciju.

Datum i ovjera (pečat i potpis odgovorne osobe)	
U Nikšiću, 14.5.2024.	
MP	DEKAN <i>Tajana Horvatić</i>

Prilog dokumenta sadrži:

1. Potvrdu o predaji doktorske disertacije organizacionoj jedinici
2. Odluku o imenovanju komisije za pregled i ocjenu doktorske disertacije
3. Kopiju rada publikovanog u časopisu sa odgovarajuće liste
4. Biografiju i bibliografiju kandidata
5. Biografiju i bibliografiju članova komisije za pregled i ocjenu doktorske disertacije sa potvrdom o izboru u odgovarajuće akademsko zvanje i potvrdom da barem jedan član komisije nije u radnom odnosu na Univerzitetu Crne Gore

Проф. др Душан Крцуновић – Библиографија

Рођен сам 3. октобра 1969. године у Никшићу, гдје сам завршио основну и средњу школу. Студије философије завршио сам 20. септембра 1996. године на Филозофском факултету у Никшићу. На матичном Одсеку за философију у Никшићу ангажован сам као сарадник у настави у јануару 1998. године. Након студијског боравка у Грчкој (Патра) школске 2001/02. године у сврху учења новогрчког језика, одбранио сам магистарски рад на Одјељењу за философију Филозофског факултета у Београду 27. октобра 2004. године, на тему: „Ерос и индивидуација: Платонова философија као антитрагедија“. Докторску дисертацију под насловом: „Проблем стварања у Платоновом *Тимеју* и у *Шестодневу* Василија Великог“, одбранио сам 7. децембра 2009. године на Филозофском факултету у Никшићу. У академско звање доцента за предмете: Антропологија, Филозофска антропологија и Модерни и савремени правци у онтологији на Студијском програму за философију Филозофског факултета у Никшићу, изабран сам на сједници Сената Универзитета Црне Горе одржаној 17. фебруара 2011. године. У академско звање ванредног професора изабран сам 2. марта 2022. године.

Члан сам Друштва филозофа Црне Горе и један од оснивача Института за хеленске студије. Секретар сам Одјељења за друштвене науке Матице српске – друштва чланова у Црној Гори у оквиру које сам уредник и приређивач научне едиције.

Служим се енглеским и грчким језиком.

Избор из библиографије

Монографија:

Крцуновић, Душан, *Проблем стварања у Платоновом Тимеју и у Шестодневу Василија Великог*, Православни богословски факултет, Београд, 2016.

Текстови:

Крцуновић, Душан, Драго Перовић, „Космичко-егзистенцијални патос *Луче микрокозма*“, у: *Српско језичко наслеђе на простору данашње Црне Горе и српски језик данас*, Зборник радова са Међународног научног скупа у Херцег Новом 20–23. априла 2012, стр. 227–239.

Крцуновић, Душан, „Космос и смисао“, *Смисао*, 1-2 (2012), 98-108.

Крцуновић, Душан, „Комунитаризам и саборност (антрополошка критика либерализма)“, у: *Зборник радова са истоименог међународног научног скупа одржаног 14–16. Јуна 2012. године у Требињу у организацији Удружења „Српско-руски мост“*, Бања Лука 2013, 296–329.

Крцуновић, Душан, „Његошева *Луча микрокозма* у контексту нововјековне идеје свијета“, *Луча*, 1/2 (2013), 55–72.

Крцуновић, Душан, „*Humanitas rediviva*“, *Луча*, 1 (2014) 33-42.

Krcunovic, Dusan, „Hexaemeral Anthropology of St. Gregory of Nyssa: 'Unarmed Man (ἀοπλος ὁ ἀνθρωπος)'“, in: *The Ways of Byzantine Philosophy*, Mikonja Knežević, ed., Alhambra, California : Sebastian Press, Western American Diocese of the Serbian Orthodox Church, Faculty of Philosophy, Kosovska Mitrovica, 2015, 9-23.

Крцуновић, Душан, „Тадићева феноменологија ауторитета“, у: *Љубомир Тадић: отпор догматском мишљењу*, Зборник радова са научног скупа у знак сјећања на академика Љубомира Тадића, Подгорица 2018, 63-72.

Крцуновић, Душан, „Поетске тираномахије Петра II Петровића Његоша“, у: *Српско језичко наслеђе на простору данашње Црне Горе. Српски језик и књижевност данас*. Зборник радова са Другог међународног научног скупа одржаног у Подгорици 26-28. маја 2017, 601-614.

Душан Крцуновић, „Слобода као аутономија и проблем самоограничења“, у: *Филозофија и слобода*, Српско филозофско друштво, Требиње 2018, 129-142.

Krcunović, Dušan, „The Hellenic Idea of ἀγών an Modern Competitiveness“, A paper presented at the First International Conference of Hellenic Studies: *Hellenic Political Philosophy and Contemporary Europe*, Herceg Novi, Montenegro, from 29 September to 04 October 2019, forthcoming in: *Akropolis: Journal of Hellenic Studies*, Vol. IV (2020).

Крцуновић, Душан, „Граница као изазов слободе: филозофско-антрополошки смисао искуства границе“, у: *Филозофија и слобода*, Српско филозофско друштво, Требиње 2020.

Крцуновић, Душан, „Филозофски одјаци Великог рата: покушај систематизације“, Сто година од ослобођења и уједињења. Зборник радова са научног скупа одржаног у Херцег Новом 10-11. новембра 2018, 289-297.

Крцунович, Д., „Филозофское наследие Петра II Петровича Негоша“, *Вопросы философии*. 2021. Т. № 5. С. 159–168.

Крцуновић, Душан, „Павлова идеја 'новог човјека' и трансхуманизам“, *Akropolis: Journal of Hellenic Studies*, Vol. V (2021), 41-48.

Крцуновић, Душан, „Мизологија (μισολογία) као стање душе и друштва: Платон и наше вријеме“, *Слово*, XVIII/61 (2022) 115-118.

Крцуновић, Душан, „Андреј, Његошева идеја човјечности и западни хуманизам“, *О причама и причању: Његош и Андреј у свјетлу данашњице*, зборник са научног скупа, Херцег Нови 2022, 46-54.

Univerzitet Crne Gore
adresa / address_Cetiniska br. 2
81000 Podgorica, Crna Gora
telefon / phone_00382 20 414 255
fax_00382 20 414 230
mail_rektorat@ucg.ac.me
web_www.ucg.ac.me
University of Montenegro

Broj / Ref C3-829

Datum / Date 15.04.2022

Na osnovu člana 72 stav 2 Zakona o visokom obrazovanju („Službeni list Crne Gore“, br. 44/14, 47/15, 40/16, 42/17, 71/17, 55/18, 3/19, 17/19, 47/19, 72/19 i 74/20 i 104/21) i člana 32 stav 1 tačka 9 Statuta Univerziteta Crne Gore, Senat Univerziteta Crne Gore, na sjednici održanoj 15.04.2022. godine, donio je

**ODLUKU
O IZBORU U ZVANJE**

Dr **DUŠAN KRCUNOVIĆ** bira se u akademsko zvanje vanredni profesor Univerziteta Crne Gore iz oblasti Filozofska antropologija i ontologija na Filozofskom fakultetu Univerziteta Crne Gore, na period od pet godina.

**SENAT UNIVERZITETA CRNE GORE
PREDSJEDNIK**

B. Božović
Prof. dr Vladimir Božović, rektor

Prof. dr Savo Laušević, redovni profesor univerziteta Biografija

Dr Savo Laušević je rođen 6. maja 1953. godine u Žabljaku, ispod Durmitora. Gimnaziju je završio 1971. u Pljevljima, a Filozofski fakultet 1975. u Sarajevu. Na istom fakultetu je 1982. okončao postdiplomske studije iz oblasti savremene filozofije odbranivši magistarski rad na temu "Geneza Lukačeve filozofije". Na Filozofskom fakultetu u Beogradu odbranio je 1990. doktorsku disertaciju na temu "Kritika i revolucija u Marksovom mišljenju".

Radnu djelatnost Laušević je počeo 1975. kao gimnazijski profesor filozofije u Konjicu, a od 1979. nastavio na Filozofskom fakultetu univerziteta Crne

Gore gdje je radio svojstvu docenta, vanrednog i redovnog profesora za oblasti savremene filozofije i estetike. Od maja 2020. godine je penzionisan.

Predavao je na osnovnim akademskim studijama savremenu filozofiju, uvod u filozofiju, fenomenologiju, filozofsku hermeneutiku, filozofiju politike i estetiku kao i na magistarskim i doktorskim studijama Filozofskog fakulteta u Nikšiću i Muzičke akademije u Cetinju.

Pored Filozofskog fakulteta Univerziteta Crne Gore, u svojstvu gostujućeg profesora, predavao je na Univerzitetu u Kosovskoj Mitrovici, a sada i na Univerzitetu u Istočnom Sarajevu.

U dosadašnjoj univerzitetskoj djelatnosti Laušević je obavljao i obavlja značajne naučne i stručne funkcije. Član je Senata Univerziteta Crne Gore, član Komisije za izdavačku djelatnost Univerziteta i Urednik izdanja za oblast humanističkih nauka. Obavljao je funkciju šefa Odsjeka za filozofiju, a sada je rukovodilac Programa za filozofiju na Filozofskom fakultetu Univerziteta Crne Gore, član Odbora za doktorske studije na Filozofskom fakultetu.

Od 1986. do 1992. uspješno je rukovodio radom Društva filozofa Crne Gore. U periodu 1986-1988. bio je predsjednik Saveza filozofskih društava Jugoslavije. U tom svojstvu je organizovao Prvi kongres filozofa Jugoslavije u maju 1988. u Herceg-Novom. Član je Odbora za filozofiju CANU, član je Upravnog odbora Srpskog filozofskog društva u Beogradu.

Već 1989. godine Laušević sa kolegama iz Beograda, Sarajeva, Zagreba i Nikšića pokreće međunarodnu školu za filozofiju i društvenu teoriju "Budvanski dijalozi". Biran je za predsjednika Izvršnog odbora ove institucije.

Laušević je dugogodišnji član redakcije uglednog časopisa za filozofiju "Luča", a bio je i član redakcije Godišnjaka Filozofskog fakulteta u Nikšiću. Saradnik je više jugoslovenskih naučnih i stručnih časopisa. Učestvovao je na više međunarodnih i domaćih filozofskih konferencija, naučnih skupova i seminara sa zapaženim priložima.

Naučno-istraživački rad kolege Lauševića karakteriše tematska raznovrsnost, kao i naglašeno interesovanje za estetičke i savremene filozofske probleme. Dosada je objavio sledeće knjige: *Filozofski pojam kritike*, Unireks, Nikšić, 1995. *Jezik, ličnost, odgovornost*, Oktoih, Podgorica 1999. *Mišljenje, svjedočenje*, I. K. Z. Stojanovića, S. Karlovci, N.Sad 2001, *Ritam Političkog (Ogledi iz filozofije politike)*, Matica Srpska, Odeljenje za društvene nauke, Podgorica, 2020.

Udžbenik filozofije za gimnazije, Priručnik za nastavu filozofije i preko šesdeset naučnih radova. Radovi su mu prevedeni na engleski jezik.

Prof. dr Savo Laušević

Bibliografija :

Monografske publikacije:

Filozofski pojam kritike, Unireks, Nikšić 1995. (292 str.)

101.3; ISBN 86-427-0463-2

Jezik, ličnost , odgovornost, Oktoih, Podgorica 1999. (210 str.)

111.852+800.1+17: ISBN 86 7659-156-3

Mišljenje, svjedočenje, I. K. Z. Stojanovića, S. Karlovci, N.Sad 2001, (214 str.)

ISBN 159.955

Ritam Političkog, Oglеди iz filozofije politike, Matica Srpska, odeljenje za društvene nauke, Podgorica, 2020. (str.179)

ISBN 978-9940-580-69-8

COBIS.CG-ID 40188944

Udžbenici i priručnici

Filozofija, udžbenik za gimnazije, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Podgorica, 2009. (U koautorstvu sa Višnjom Kosović), drugo izdanje 2010.

37.016:1(075.3) ISBN 978-86-303-1402-5; COBISS-ID 14312720

Filozofija, priručnik za nastavnike filozofije u gimnazijama, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Podgorica, 2009. (U koautorstvu sa Višnjom Kosović), drugo izdanje 2010.

371.3:(035); (ISBN 978-86-303-1403-2 COBISS-ID 14313232

Radovi u naučnoj i stručnoj periodici:

"History and Deus absconditus», Relations: Serbian Literary Quarterly, 2-3/1994. Beograd. (155-164) YU ISSN 0353-0256

"Tragom filozofske hermeneutike", Književna kritika (Beograd) 4/1979. 8. " (str. 47-60) YU ISSN 0350-4123

"Svijet i jezička igra", Književna kritika (Beograd) 4/1980. (str. 87-91) YU ISSN 0350-4123

"Sinteza i pokušaj izvođenja marksistike estetike", Književna kritika (Beograd) 1/1981.

"Šta jeste intelektualac", Praksa (Titograd) 4/1983.

"Dijalog savremenosti – razmeđa savremene filozofije", Vaspitanje i obrazovanje, Titograd, 2/1983.

"Vrijeme i bivstvovanje: Prilog Ničeovoj interpretaciji vremena", Ovdje, Titograd, mart 1984.

"Istorijski materijalizam kao istorijski idealizam", Praksa ,Titograd, 1/1984.

"Pojam utopije u mišljenju Ernesta Bloha", Luča, Nikšić, 1/1984.

"Ideološke prepreke samosvijesti", Marksistička misao , Beograd, 4/1985.

"Geneza ranih estetičkih pogleda Đerđa Lukača", Zbornik radova Nastavničkog fakulteta , Nikšić, 7-8/1984.

"Metamorfoza zarobljenog uma", Ovdje , Titograd, jul-avgust /1986.

- "O dva puta transcendentalne filozofije", Zbornik radova Nastavničkog fakulteta (Nikšić) 9/1986.
- "Moć i nemoć društvenih nauka", Ideje, (Beograd) 4/1987.(str.66-75)
YU ISBN 86-7159-063-x
- "Ka kritičko-djelatnom razumijevanju dijalektike", Luča, Nikšić, 1-2/1989.
- "Poetsko i filozofsko u modernom svijetu", Luča, Nikšić, 1-2/1986.
- "Izvori represije", Ovdje, Titograd, maj, 1989.
- "Promjene u političkoj retorici Istoka i stvarne promjene", Luča, Nikšić, 1/1992.
- "Nacionalno, demokratizacija i rat", Luča, Nikšić, 2/1992.
- "Postmoderni osamostaljivanje unutrašnjeg iskustva", Luča, Nikšić, 1/1994.
- „Idea istorije i skriveni bog“, Istorijski zapisi, Istorijski institut Crne Gore, Podgorica, br. 3,4/1994. (str. 61-69) YU ISSN 0021-2652
- "Matija Bećković ili pjesničko slušanje jezika", Zbornik: "Poetika Matije Bećkovića", Nikšić - Filozofski fakultet, Podgorica - Oktoih, 1995.(str.137-149) 82.0/.091 ISBN naučni skupovi
- Evropa - identitet koji se traži, Zbornik: "Kako misliti budućnost Evrope", Filozofsko društvo Srbije, Sremski Karlovci – Krovovi, 1995. (str.67-75) 1(497.11) (063)(082)
ISBN 86-7801-038-2
- "Filosofija i odgovornost", Zbornik radova sa naučnog skupa "Filozofija kao dijagnoza vremena", SFD, Krovovi, Sremski Karlovci, 1996.(str.77-83) UDK 1(082)
- "Estetski i ličnosni karakter zla", Zbornik kruševačke filozofsko-književne škole, treća knjiga, Bagdala, Kruševac, 1996. (str.172-183) 111.84(082) ISBN 86-7087-169-6
- "Rat osnovni fenomen i metafora ljudskog iskustva", Jagnje Božije i zvijer iz bezdana (zbornik), Svetigora, Cetinje, 1996. (239-247) 335.01(082)
- "Tragičnost i odgovornost", Tragično i apsurdno u našem vremenu (zbornik FDS), - FDS, Krovovi, Sremski Karlovci, 1997.(str. 68-79) 1(497.11) (063) (082)
- „Javno mnjenje i religija“, Vaspitanje i obrazovanje, Podgorica, br. 4/1997.(str. 20-24)
YU ISSN 0350-1094
- "Humanizam: briga za ljudsku bit", Vaspitanje i obrazovanje, Podgorica, br. 2-3/1997.
(str. 17-25 YU ISSN 0350-1094
- "Jezik, zajednica, odgovornost", Srpski jezik, Filološki fakultet Beograd, Filozofski fakultet Nikšić, br. 1-2/1998. (str.597-611) UDK 801
- "Bivstvovanje i borba", Bagdala, Kruševac, januar-februar 1999. (str. 113-122)
9. 355.426.01(082) ISBN 86-7087-201-3
- "Odnos individue i ličnosti", Mogućnost autonomije u savremenom svijetu (zbornik SFD), Beograd, 1999.(str. 57-67) YU ISSN 1450-8435 UDK 1
- "Eshatološka dimenzija odgovornosti", Svetost i odgovornost, zbornik, Svetigora, Cetinje, 2000. (str. 89-101) 211 (082)

- „Transpolitičko polje globalnog vladanja“, Srpska slobodarska misao, Časopis za filozofiju, društvenu nauku i političku kritiku, Beograd, br. 5/ 2000. (str.133-142)
YU ISSN 1450-8753, UDK 1+3
- "Postajanje svijeta tehničkim", Politika i tehnika, zbornik SFD, Beograd, 2000. (str. 17-29) YU ISSN 1450-8435
- “Sloboda i žrtvovanje”, Sloboda i jednakost (zbornik radovaUSFJ), Beograd, 2000. (str.22-30) YU ISSN 1450-8435
- "Filosofsko problematizovanje pitanja o kraju", Filozofija na razmeđu milenijuma (zbornik SFD), Krovovi, Sremski Karlovci, 2001. (str. 100-107)
- "Kolijevka nezaborava", Refleksija o romanu Žarka Komanina «Kolijevka», Riječ,časopis zanauku o jeziku i književnosti, (Nikšić) br. 1-2/ 2000. (str. 131-135)
YU 0354-6039
- "Kultura i nasilje u modernom i postmodernom ključu", Sociološki aspekti progresa i kulture (zbornik), Jasen, Institut za filozofiju i sociologiju Filozofskog fakulteta, Nikšić, 2001.(str. 24-33)
- "Govor i retorika", Iskustva- časopis za filozofiju i društvene nauke, br. 9, 10/ 2001. NIGKP KALEKOM, Beograd (str. 99-115) UDK 1/3 ISSN 86-7482-003
- „Ličnost, vrijeme, priča“, Ličnost, zbornik radova, Filozofski fakultet - Nikšić, Bogoslovija Sv. Petar Cetinjski -Cetinje, 2001. (str.87-97) UDK 211(082)
- "Hristova žrtva i moderna civilizacija", Zbornik radova Hristovo raspeće i žrtva, Filozofski fakultet - Nikšić, Bogoslovija Sv. Petar Cetinjski -Cetinje, 2002. (str.58-63)
- "Drugi unutar krivice i pokajanja", Zbornik radova Krivica i pokajanje, Filozofski fakultet - Nikšić, Bogoslovija Sv. Petar Cetinjski ' Cetinje, 2002. (str.105-112)
- „Bivstvovanje i odgovornost“, Filozofija i društvo, br. XXI, Institut za filozofiju i društvenu teoriju, Beograd, 2002. (str.87-97); YU ISSN 0353-5738;
UDK: 111.1:172:17.025
- „Unutar zagonetki jezika, Iskustva- časopis za filozofiju i društvene nauke, NIGKP KALEKOM, Beograd br. 11, 12 / 2002. (str. 59-73) UDK 81'22 UDK 1/3
ISSN 1450-7293
- „Ideologija i umjetničko stvaranje“, Vaspitanje i obrazovanje, Podgorica, br. 3/2002. (str.222-224) YU ISSN 0350-1094
- »Vrijeme i istorija«, Vrijeme i progres, Zbornik radova sa naučnog skupa, CANU, 2003. (291-299 str.) ISBN 86-7215-141-0 ; COBISS. CG-ID 5806096
- „Isihastički energizam-moguća savremena paradigma“, Niš i Vizantija, zbornik sa međ. naučnog skupa, NIŠ, 2004, (str.29-34)
930.85(495.02:4)(082) ISBN 86-7455-617-5 COBISS. SR-ID 114706956
- „Govor i činjenje“, Jezik i stvarnost, Zbornik radova, Filozofski fakultet-Nikšić, Bogoslovija Sv. Petar Cetinjski - Cetinje, 2004. (str.24-42) UDK 81: 1(082)
82:01(082) 81:1(82) COBISS CG-ID 7427088

- „Ljubavlju protiv smrti-smrt kao tema religije i filozofije“, Ljetopis matice srpske, Novi Sad, knj.477, mart, 2006. UDK 82(05) YU ISSN 0025-5939
- „Криза идеје универзитета“, Зборник са научног скупа: *125 год. образовања у БиХ*, Филозофски фак. Пале, 2007.(201-213); ISBN 978-99938-47-31-1; COBISS. BH –ID 680472
- „Umjetnost apokalipsis ljepote“ (Lazarevićevo razumijevanje umjetnosti), Zbornik radova: Književno-naučni, estetički i kulturološki doprinos Branka Lazarevića, Prosvjeta, Herceg Novi, 2007. (99-108). ISBN 978-86-489-0612-0; COBISS.SR-ID 224769799
- »Nikola Milošević: Kritika epistemološkog apsolutizma«, Duh i razumijevanje, Nikoli Miloševiću u spomen, zbornik radova, Filološki fakultet, Beograd, 2008. (str.199-217) ISBN 978-86-86419-04-8; COBISS.SR-ID 145804812
- «Expertus i obrazovanje: znanje bez lica», Etička dimenzija obrazovanja, Zbornik sa međunarodnog naučnog skupa **Etical dimension of Education**, Jagodina, 2008. (str.22-30) 37.01:17(082) ISBN 978-86-7604-052-0 : COBISS. SR-ID 152450060
- »Mediji i identitet«, Obrazovanje i mediji, Zbornik sa naučnog skupa CANU, Podgorica, 2008.(str. 105-117) ISBN 978-86-7215-210-4; COBISS. CG-ID 13093904
- „Пат у решетки књижевности“, Наука и настава на универзитету, zbornik sa naučnog skupa, Filozofski fakultet, Pale, 2009. (str.331-341) ISBN 978-99938-47-17-5; COBISS. BH –ID 1050392
- »Filosofija i bogoslovlje: saznanje i spasenje u mišljenju Vladimira Solovjova«, Filozofska misao V.S. Solovjova (zbornik), CANU, Podgorica, 2009. (109-123) 14:929 Solovjov V. S. ISBN 978-86-7215-219-7 COBISS. CG-ID 13851664
- „Ekonomizacija znanja i obrazovanja: put u neobrazovanost?“, Sociološka luča, br 1, 2010.
- „Znanje i politika u performansama poretka“, zbornik radova sa naučnog skupa: Nauka i politika,Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Filozofski fakultet, Pale, 2011, (str.119-131).ISBN 978-99938-47-31-1; COBISS. BH ID 1991960
- „Nauka i etika“, Interdisciplinarnost i jedinstvo nauke, zbornik sa naučnog skupa, Filozofski fakultet, Pale, 2010. ISBN 978-99938-47-14-4; COBISS. BH –ID 680472
- „Nestajanje političkog, međunarodni tematski zbornik, knjiga 4., Univerzitet u Prištini, Filozofski fakultet, Kosovska Mitrovica, 2010. (str. 441-453) ISBN 978-86-80273-53-2; COBISS. SR-ID 180549132
- „Nauka, agens krize modernog čovjeka“, Nauka i tradicija, zbornik sa naučnog skupa,07, tom 2/1, Filozofski fakultet, Pale, 2013. ISBN 978-99938-47-14-2; COBISS. BH –ID 3643160

„Tajna duhovnosti i njeno poetsko filozofsko svjedočenje(Poetskofilozofsko opitovanje u Luči mikrokozma)“, *Luča, XXVII-1 1/2, 2013.*

„Demokratija i predaja“, Sabornost i demokratija, Zbornik radova sa međunarodnog naučnog skupa, Udruženje Srpsko-Ruski most, Banja Luka, 2013.
ISBN 978-99955-731-1-9; COBISS. RS –ID 4336152

„Obrazovanje u društvima kontrole“, Sociološka Luča, br.1
Nikšić, 2014.

„Moderna konstelacija: globalizacija rata i mira“ Srpsko-Ruski
Most, Međunarodni Naučni skup: Pouke minulog vijeka
Istočno Sarajevo, Jahorina, 27. i 28. jun 2014.

„Filozofski autoritet u horizontu pitanja o stvarnosti“Zbornik radova: Nauka i stvarnost,
tom 1, Filozofski fakultet, Pale, 2017. ISSN 2490-4074;
COBISS. RS –ID 5843480

„Univerzitet:suočavanje i otpor prema moći“, Zbornik radova:
Ideja filozofskog fakulteta i savremeni univerzitet, Filozofski
fakultet Pale, 2018. ISSN CO-BIS.BH-ID

“Politika i njena istina” Zbornik radova: Ljubomir
Tadić,Otpori dogmatskom mišljenju,Podgorica, 2018.
ISBN978-9940-643-04-1
COBISS.CG-ID 36600080

Kritika i politika, Nauka i stvarnost, zbornik sa naučnog skupa,
Filozofski fakultet, Pale, 2018. (u štampi)

„Fantazam suverenosti i pitanje o jeziku“ UDK
811.163.4'272, Zornik radova sa međunarodnog naučnog
skupa: Srpsko jezičko i književno nasleđe na prostoru Crne
Gore.Srpski jezik i književnost danas, Matica srpska,
Podgorica-Noví Sad-Banja Luka, 2019.
ISBN978-9940-580-56-8
COBISS.CG-ID 38738704

„Univerzitet i kulturni identitet“, Zbornik radova: **Nacionalni
identitet i bolonjska koncepcija univerziteta**, Filozofski
fakultet Pale, 2019. ISBN978-99976-45-00-5
COBIS.RS-ID 36600080

„Postobrazovna distopija i kritička obrazovna paradigma“,
Zbornik sa naučnog projekta: **Društvo znanja i proces
transformacije filozofskih,društveno-humanističkih
nauka**, Filozofski fakultet Pale, 2019. ISBN978-99976-45-
18-0
COBIS.RS-ID 132903169

recenzije i prikazi

"Propast komunizma i razbijanje Jugoslavije" (recenzija knjige Svetozara Stojanovića), Sociološki pregled (Beograd) 4/1995. (str. 581-583) YU SSN 0081-6320

"Metodika nastave filosofije" (recenzija udžbenika dr Slavke Gvozdenović), Zbornik: **Komunikacija sociologije sa filozofijom i istorijom**, Institut za filozofiju i sociologiju, Filozofski fakultet Nikšić, Univerzitet Crne Gore Podgorica, 2000.

. "Dejstvo mita" (recenzija knjige dr Slobodana Vukićevića «Mit o nauci i obrazovanju») Zbornik: **Sociološki aspekti kulture**, Jasen, Institut za filozofiju i sociologiju Filozofskog fakulteta, Nikšić, 2001.

«Muzički organizovano čovječanstvo», Vesna Vučinić: «Prilozi savremenoj muzici» (recenzija), Vaspitanje i obrazovanje, Podgorica, br. 1, 2007. (str. 279-283) YU ISSN 0350-1094

"Ličnosno islikavanje u formi portreta: Ogljed o slikarstvu Naoda Zorića", Pobjeda, 16. 10. 1995.

"Lako nastanjivanje prostora", Ogljedi o slikarstvu Dragana Karadžića (predgovor za katalog), Podgorica, 1995.

УНИВЕРЗИТЕТ ЦРНЕ ГОРЕ

Цетињски пут б.б.
П. факс 99
81000 ПОДГОРИЦА
ЈУГОСЛАВИЈА
ТЕЛЕФОНИ: (081) 268-427
268-428
Факс: (081) 242-301

UNIVERSITY OF MONTENEGRO

Cetinjski put b.b.
P.O. BOX 99
81000 PODGORICA
YUGOSLAVIA
Phone: (+381) 81 268-427
268-428
Fax: (+381) 81 242-301

Број: 01-532
Датум, 10.07.2002. г.

Ref: _____
Date, _____

Na osnovu člana 97. Zakona o Univerzitetu ("Sl.list RCG", br. 27/92 i 6/94) i člana 94. Statuta Univerziteta Crne Gore, Naučno-nastavno vijeće Univerziteta Crne Gore, na sjednici održanoj, 09.07.2002. godine donijelo je

ODLUKU O IZBORU U ZVANJE

Dr SAVO LAUŠEVIĆ bira se u zvanje **redovnog profesora** Univerziteta Crne Gore za predmete: Estetika i Istorija filozofije IV (Savremena filozofija) na **Filozofskom fakultetu u Nikšiću**.

PRAVNA POUKA: Protiv ove odluke može se uložiti žalba Naučno-nastavnom vijeću Univerziteta Crne Gore u roku od 15 dana od dana prijema iste.

REKTOR,
[Signature]
Prof. dr Predrag Obradović

Драго Перовић: Биографија

Рођен је 8. јануара 1970. у Никшићу гдје је 1984-те односно 1988. завршио основну и средњу школу. Основне студије философије завршио је у мају 1994. на Одсјеку за филозофију Филозофског факултета у Никшићу. Постдипломске студије на Одељењу за филозофију Филозофског факултета у Београду завршио је 18. јануара 1999. одбранивши магистарски рад под називом *Вријеме и повијесност (Хајдегерово рано разумијевање времена)*. Докторски рад под називом *Хајдегер и Левинас: онтолошка и етичка диференција и питање људске заједнице* одбранио је 18. јануара 2006. на Филозофском факултету у Београду.

У октобру 1994. почео је да ради као асистент сарадник на Одсјеку за филозофију Филозофског факултета у Никшићу на предметима: Историја философије IV, Онтологија. На почетку школске 1996/97. уз наведене предмете преузео сам држање вјежби из Историје философије III. Послије одбране магистарског рада изабран сам 1999. године у звање асистента и наставио са држањем вјежби из наведених предмета.

У септембру 2005, послије предаје докторског рада, поред наведених часова вјежби, преузео је држање предавања на премету Основни философски појмови и проблеми (први семестар), односно Филозофске дисциплине. Одлуком Сената Универзитета Црне Горе од 1. 3. 2007. изабран је у звање доцента за предмете: Основни философски појмови и проблеми, Филозофске дисциплине, Историја њемачке класичне философије и Историја философије XIX-ог вијека. Одлуком Сената Универзитета Црне Горе од 27. 12. 2012. реизабран је у звање доцента на наведеним предметима. Од 2009. године држи предавања и из предмета Историја политичких и социјалних теорија и Савремене социолошке теорије на Студијском програму за социологију Филозофског факултета у Никшићу. Одлуком Сената Универзитета Црне Горе (бр. 03-980) 5. априла 2019. изабран је у звање ванредног професора за предмете Филозофски појмови и проблеми, Филозофске дисциплине, Њемачка класична философија, Историја философије 19. вијека. Осим предавања на Филозофском факултету у Никшићу држао је предавања и на Академији ликовних умјетности Универзитета у Источном Сарајеву (на предметима основних (Основни естетички појмови, Историја естетике, Увод у семиотику) и мастер студија (Филозофија умјетности I-II) у периоду од 2010-2014)). Сада држи предавања и на Богословском факултету Св. Василија Острошког Универзитета у Источном Сарајеву (на предметима Историја философије 1-2 и Философија 1-4).

У периоду од 1. 10. до 30. 12. 1999, као и у току 2001, 2002 и 2003 (по три мјесеца) боравио је као стипендиста Министарства просвете Аустрије и HESP-фондације на студијском боравку на Институту за филозофију Универзитета у Бечу. Члан је Друштва филозофа Црне Горе, Српског филозофског друштва и Матице српске. Члан је Програмског и научног одбора Међународне научне конференције Српски филозофски симпозион *СОФОС: Филозофија и слобода*. Био је предсједник Организационог одбора научног скупа Филозофског и Филолошког факултета под покровитељством Универзитета Црне Горе „Марко Миљанов у свом и нашем времену“ одржаног 24. и 25. априла 2023. на Медуну и у Никшићу, као и члан Организационог одбора научног скупа „’Оловна времена’ у Црној Гори 1990–2020: узроци и посљедице“, одржаног у Херцег Новом 22. и 23. 10. 2021. године. Уредник је више научно-стручних зборника ик члан више редакција научних и стручних часописа.

Библиографија

Књиге:

Драго Перовић, (2006), *Левинас versus Хајдегер: онтолошка и етичка диференција и питање људске заједнице*, Јасен, Београд.

Студије и чланци:

Драго Перовић, (2000), „Исходиште и могућности Хајдегерове егзистенцијално онтолошке критике Хегеловог разумијевања времена”, *Луча* XVII, 1-2, 88-149.

Драго Перовић, (2007), „Problem der Transzendenz bei Heidegger und Levinas”, *Philotheos: International Journal for Philosophy and Theology*, Београд, 7, 429-434.

Драго Перовић, „Bibliographia Levinasiana”, у: *Луча*: XVIII (2001) - XIX (2002) 214-303.

Драго Перовић, (2011), „Lice ranjivosti. Hegel i Levinas: do gole kože“, у: *Dijalog: Časopis za filozofiju i društvenu teoriju Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine* 3-4, 99-111.

Драго Перовић, (2011), „Хегелов онто-логички почетак мишљења“, *Луча*, ½, XXIV (2010) 53-69.

Драго Перовић, (2012), „*Conatus essendi* и питање о Богу (Један аспект Левинасове критике западноевропске онто-теологије)“, у: *Богословље: часопис Православног богословског факултета Универзитета у Београду*, 1, 95-103.

Драго Перовић, (2013), „Кант и Његош: Мора ли човјек бити човјек?, у: *Луча*, ½ (XXVII), 29-54.

Драго Перовић, (2014), „Субјект и образовање: рођење и смрт“, у: *Луча*, ½ XXX, 27-32.

Драго Перовић, (2016), „Моћ и немоћ памћења, сјећања и заборав (Заборав заборав и/или памћење непамтљивог)“, *Споменица научника и књижевника Чедомира А. Лучића*, Никшић/Требиње/Гацко/Подгорица, 305-322.

Драго Перовић, (2017), „Кантово трансцендентално јединство аперцепције у 'вртлогу' Андрићеве *Проклете авлије*“, у: *Октоих*: VII/8 (2017), 49-60.

Драго Перовић, (2017), „Етички смисао трансценденције“, *Емануел Левинас, Смисао трансценденције*, Матица српска – Друштво чланова у Црној Гори /Богословски факултет Св. Василија Острошког/Друштво философа Црне Горе, Никшић, 380-408 (проширена верзија рада: „Predgovor: Uvijek već Beskonačno-u-meni“, Levinas, E., *Kad Bog upada u mišljenje*, NIP Glas Hercegovine Trebinje, 2008, I-XX;

Драго Перовић/Nevenka Antović, (2018), „Kant's problem of human self-determination and Heisenberg's uncertainty (of knowledge)“, у: *PhilosophiaBG: e-journal for philosophy & culture*, 19/2018, 3-23.

Драго Перовић, (2018), „'Ewiges Ballet' in Platons Höhle“, у: *Philosophy and Society*, 29 (2018) 3, 441-452.

Драго Перовић, (2018), „О Његошевој лучи Слободана Томовића“, у: *Његошев зборник Матице српске*, 257-272.

Драго Перовић, (2018), „Izlazak iz samoskrivljene nezrelosti“: Kant i Levinas, у: *Filozofska istraživanja*, Hrvatsko filozofsko društvo, 148 (2017), sv. 4, 813-832.

Драго Перовић, (2018), „Кант и Његош: Проблем уобразиље“, у: *Филозофија етоса: Споменица Симу Елаковићу* (прир. Александар Лукић), Београд: Српско филозофско друштво, 190-205.

Драго Перовић, (2018), „Тадићево разумијевање (насилне) смрти као „социјално-политичке институције“, у: *Живот и дјело академика Љубомира Тадића* (Зборника радова

са научног скупа *Љубомир Тадић: Отпори догматском мишљењу*), Подгорица, Удружење Пивљана у Подгорици, 233-2555.

Драго Перовић (2019), „Проблем признања и владања код Његоша и Хегела“, *Српско језичко и књижевно наслеђе на простору данашње Црне Горе. Српски језик и књижевност данас. Зборник радова са Другог међународног научног скупа одржаног у Подгорици 26–28. маја 2017. године*, Подгорица: Матица српска – Друштво чланова у Црној Гори; Нови Сад: Матица српска; Бања Лука: Матица српска – Друштво чланова Матице српске у Републици Српској, 615–635.

Перовић Драго (2019), „Мишљење, вријеме и слобода (Бергсонова критика метафизике и науке)“, у: *СОФОС: Филозофија и слобода*, 191-210.

Перовић Драго (2020), „Хоризонти питања слободе“, *СОФОС: Шта је граница?*, Српско филозофско друштво, Београд, 63-76.

Драго Перовић (2021), „Ослобађање као уједињујуће стварање“, *Једанаести новембар – сто година од ослобођења и уједињења*, Матица српска – Друштво чланова у Црној Гори, 299-322.

Драго Перовић (2021), „Насиље над језиком“, у: *Положај српског језика у савременом друштву*, Матица српска/Одбор за стандардизацију српског језика, Н. Сад/Београд, 241-245.

Драго Перовић (2021), „Кроз друге ја сам 'у себи'. Замјењивање као најрадикалнији израз Левинасове критике онто-тео-логије“, у: *Philosophos – Philotheos – Philoponos: studies and essays as charisteria in honor of professor Bogoljub Šijaković on the occasion of his 65th birthday*, Belgrade : Gnomon, Center for the Humanities; Podgorica : Matica srpska – Društvo članova u Crnoj Gori, 637-652.

Драго Перовић (2023), „Макијавелистички основи тродеценијске власти у Црној Гори“, Ј. Газдић, Д. Крцуновић (прир.), у: *Оловна времена у Црној Гори (1990–2020). Узроци и последице*, Одјелење за друштвене науке Матице српске – Друштва чланова у Црној Гори, Подгорица, 24-34.

Перовић Драго (2023), „Прекомјерност зла' и безмјерност добра“, у: *Појам зла и његове манифестације* (Зборник радова са међународне конференције), Српско филозофско друштво/Институт за политичке студије у Београду, Београд, 2023, 151-162.

Драго Перовић (2023), „Његошев чулно-тјелесни свијет политике“, у: *Дани Његошеви 2023*, Никшић, 119-134.

Драго Перовић (2023), „Макавејско владање Петра Првог Петровића“, у: *Срби у вихору новог свијета: Србија и Српска пред изазовима: зборник научних радова*, СКПД Просвјета, Сарајево, 219-241.

Драго Перовић (2023), „Перспектива и избор гроба“, у: *Педесет година од разарања Његошеве капеле на Ловћену*, Митрополија црногорско-приморска, Цетиње, 41-53.

Univerzitet Crne Gore

adresa / address / Cetinjska br. 2
81000 Podgorica, Crna Gora
telefon / phone / 00382 20 414 255
fax / 00382 20 414 230
mail / rektorat@ucg.ac.me
web / www.ucg.ac.me

University of Montenegro

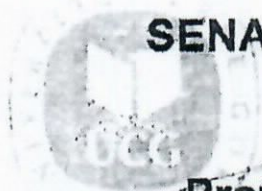
Broj / Ref 03 - 980

Datum / Date 21.03.2019

Na osnovu člana 72 stav 2 Zakona o visokom obrazovanju („Službeni list Crne Gore“ br. 44/14, 47/15, 40/16, 42/17, 71/17 55/18 i 3/19) i člana 32 stav 1 tačka 9 Statuta Univerziteta Crne Gore, Senat Univerziteta Crne Gore na sjednici održanoj 21.03. 2019.godine, donio je

**ODLUKU
O IZBORU U ZVANJE**

Dr DRAGO PEROVIĆ bira se u akademsko zvanje **vanredni profesor Univerziteta Crne Gore** za oblast **Istorija filozofija** (grupa predmeta Filozofski pojmovi i problemi, Filozofske discipline, Istorija njemačke klasične filozofije i Istorija filozofije XIX vijeka, na studijskom programu Filozofija) na **Filozofskom fakultetu Univerziteta Crne Gore**, na period od pet godina.

**SENAT UNIVERZITETA CRNE GORE
PREDSJEDNIK**

Prof.dr Danilo Nikolić, rektor

Biografija - prof. dr Vladimir Drekalović

Rođen sam 02. 05. 1971. godine u Visokom, opština Visoko, Bosna i Hercegovina, gdje sam završio i osnovnu školu. 1990. godine sam završio Prvu sarajevsku gimnaziju (prosvjetno-pedagoški smjer) kao đak generacije.

Nakon odsluženja vojnog roka sam počeo uporedo studije matematike na Prirodno-matematičkom fakultetu u Sarajevu i studije filozofije na Filozofskom fakultetu u Sarajevu. Zbog ratnih dešavanja u Bosni i Hercegovini studije sam nastavio u Crnoj Gori. Prirodno-matematički fakultet Univerziteta Crne Gore (Odsjek za matematiku i računare, diplomirani matematicar) sam završio 16.7.1997. godine. Filozofski fakultet Univerziteta Crne Gore (Odsjek za filozofiju, profesor filozofije) sam završio 25.11.1998. godine.

Na Filozofskom fakultetu, Univerziteta u Beogradu, (Odsjek za filozofiju, smijer logika i metodologija) završio sam postdiplomske studije 25.5.2006. godine, odbranivši magistarsku tezu pod nazivom "Empiristički platonizam u filozofiji matematike"

Doktorsku disertaciju pod nazivom "Znanje, uzročnost i status matematičkih istina", odbranio sam 25.5.2009. godine na Filozofskom fakultetu, Univerziteta u Beogradu, pred komisijom u sastavu: prof. dr Kosta Došen (Filozofski fakultet - Beograd), prof. dr Slobodan Vujošević (PMF - Podgorica), prof. dr Živan Lazović (Filozofski fakultet - Beograd). Time sam stekao naučni stepen doktora filozofije. Diploma o stečenom naučnom stepenu doktora nauka je nostrifikovana 25.11.2009. od strane Ministarstva prosvjete i nauke Crne Gore.

Nakon završetka studija radni odnos na neodređeno vrijeme, kao profesor matematike, sam zasnovao u OŠ „Savo Pejanović" u Podgorici (od 17.11.1997. do 13.9.2006. god.) gdje sam položio i stručni ispit. Nakon toga sam radio kao profesor matematike u U.Š. za osnovno, srednje muzičko i baletsko obrazovanje „Vasa Pavić" u Podgorici (od 13.9.2006. do 5.10.2006. god.).

Počevši od studijske 2004/05. godine angažovan sam na Filozofskom fakultetu u Niksiću kao honorarni saradnik u nastavi za predmete Uvod u logiku, Tradicionalna logika, Matematička logika i Opšta metodologija na Studijskom programu za filozofiju, i na predmetima Uvod u filozofiju, Logika, Matematika 1, Matematika 2, Matematika 3 i Matematika 4 na Studijskom programu za obrazovanje učitelja. Ugovor mi je produžen i sljedeće godine. Studijske 2006/07. godine sam zasnovao radni odnos po ugovoru o radu na tri godine na poslovima radnog mjesta saradnika u nastavi. Isti ugovor je obnovljen studijske 2009/10. godine, a zatim i studijske 2012/2013. godine.

U januaru 2014. godine sam na UCG izabran u zvanje docenta. Od tada predajem predmete Logika i Uvod u filozofiju na Studijskom programu za obrazovanje učitelja. Uvod u logiku, Tradicionalna logika, Moderna i matematička logika i Filozofija nauke na Studijskom programu za filozofiju, Osnove logike na Studijskom programu za pedagogiju i Uvod u filozofiju na Studijskom programu za psihologiju.

U decembru 2018. godine na UCG izabran sam za vanrednog profesora, a 2023. godine sam na UCG izabran za redovnog profesora – oblast Filozofska logika.

Posredstvom Erasmus projekta - razmjena akademskog osoblja, angažovan sam da održim predavanja na Univerzitetu u Splitu, Univerzitetu u Granadi, Univerzitetu u Gracu i Univerzitetu u Portu.

Državljanin sam Crne Gore, oženjen sam i imam kćerku i sina.

PERSONAL INFORMATION **Vladimir Drekalović**

📍 Baku 5, Podgorica, 81 000, Montenegro
☎ 00 382 68 851 040
✉ drekalovicv@gmail.com
🌐 <https://www.ucg.ac.me/radnik/195915>

Date of birth 02/05/1971
Nationality Serbian
Citizenship Montenegro
Gender Male

CURRENT AND PAST POSITIONS

2023 - present

Full Professor

Department of Philosophy, Department of Psychology, Department of Teacher Training, Faculty of Philosophy, University of Montenegro, 81000 Podgorica, Cetinjski put 2, Montenegro, <http://www.ucg.ac.me/>

S&T field: Education and research;
Teaching courses: Philosophy of Science, Philosophy of Mathematics, Logic, Theory of Knowledge, General Methodology.

2022 - present

Senator of the University of Montenegro

University of Montenegro, 81000 Podgorica, Cetinjski put 2, Montenegro, <http://www.ucg.ac.me/>

2022 - present

Member of COST Scientific Committee

COST Association, Avenue du Boulevard – Bolwerklaan 21, 1210 Brussels | Belgium
<https://www.cost.eu/about/who-is-who/#tabs+Name:Scientific%20Committee>

- S&T field: Sector of scientific research activities;
- Main activities and responsibilities of the Committee:
 - The COST Scientific Committee (SC) advises the COST Association about the quality of the Open Call and in particular, the procedures related to the submission, evaluation, and selection of proposals. It also oversees the monitoring and final assessment of COST Actions

2021 - 2022

President of the Council for Scientific Research of Montenegro (member 2021- 2024)

Ministry of Science and Technological Development of Montenegro, Rimski Trg br. 46, 81 000 Podgorica, Montenegro; <https://www.gov.me/cyr/mntr>;

- S&T field: Sector of scientific research activities;
- Main activities and responsibilities of the Council:
 - analyzes the state and achievements in scientific research activity, makes expert proposals;
 - prepares and proposes the strategy of scientific research activity; proposes priorities from the strategy and programs of general interest for the current year;

- gives an opinion on the criteria for selection into research and scientific positions;
- gives an opinion on laws and other regulations from the field of scientific research activity and from other fields, which provide general conditions for the stimulation of scientific research activity and the use of its results;
- gives an opinion in the process of determining the volume of funds for financing priorities from the strategy.

2021 - 2024 **Member of the Ethics Committee of Montenegro**

Ministry of Education of Montenegro, Vaka Đurovića bb, 81 000 Podgorica, Montenegro;
<https://www.gov.me/cyr/mps>; <http://195.66.167.143/>;

- S&T field: Sector of higher education;
- Main activities and responsibilities of the Committee:
 - adopts and monitors the implementation of the Ethics Charter;
 - protects and promotes the principles of academic integrity and prevent all forms of violations of academic integrity;
 - decides on the proposal for determining the violation of academic integrity for citizens of Montenegro whose paper has been published, that is, the qualification obtained outside of Montenegro;
 - gives an opinion on regulations and initiatives concerning academic ethics.

2019 - 2022 **National consultant of the Council of Europe**

Council of Europe, Council of Europe Programme Office Podgorica, Montenegro
Blvd. Džordža Vasiingtona 9; <https://www.coe.int/en/web/podgorica>;

- S&T field: Sector of pre-university and higher education;
- Main activities and responsibilities of the consultant:
 - fostering quality education for all in pre-university and higher education based on Council of Europe standards and practices;
 - strengthen capacities of the HEIs in Montenegro to promote ethical values and safeguard academic integrity.

2022 – present **Expert in the field of quality of higher education**

Agency for Control and Quality Assurance of Higher Education, Bul. Mihaila Lalića
No. 1, 81000 Podgorica, Montenegro; <https://akokvo.me/lista-eksperata/>

- S&T field: Sector Quality Assurance of Higher Education;
- Main activities and responsibilities of the expert:
 - consultation regarding the implementation of procedures for accreditation of study programs and re-accreditation of higher education institutions;
 - evaluation of the work of higher education institutions.

2024 – present **Member of the Council of Radio Television Montenegro**

Radio Television Montenegro, Bulevar Revolucije 19, 81000 Podgorica,
Montenegro; <https://rtcg.me/>

- S&T field: Media and information sector;
- Main activities and responsibilities of the council:

- adopts the RTM Statute;
- appoints and dismisses the general director of RTM;
- appoints and dismisses the RTM Ombudsman;
- adopts general acts regulating issues of program and professional standards in RTM;
- adopts RTM program documents.

EDUCATION AND TRAINING

- 2009 **PhD in Philosophy**
 PhD Studies in Philosophy, University in Belgrade, Serbia
- Defended PhD thesis titled: " Knowledge, causality and the status of mathematical truths"
- 2006 **MA in Philosophy**
 Postgraduate Studies in Philosophy, University in Belgrade, Serbia
- Defended Master's thesis titled: "Empiricist Platonism in mathematics"
- 1998 **BA in Philosophy**
 University of Sarajevo, Faculty of Philosophy (Bosnia and Herzegovina), University of Montenegro, Faculty of Philosophy (Montenegro)
- 1997 **BA in Mathematics**
 University of Sarajevo, Faculty of Natural Sciences and Mathematics (Bosnia and Herzegovina), University of Montenegro Faculty of Natural Sciences and Mathematics (Montenegro)

PROFILE/COMPETENCIES

- S&T field and sub-field(s) ▪ Humanities
1. Philosophy, Ethics and Religion;
 2. Other humanities.

Scope of research - Key words Philosophy, platonism, philosophy of science, philosophy of mathematics, theory of knowledge.

- Selected publications ▪
1. Drekalović, V. (2019) Is the Enhanced Indispensability Argument a useful tool in the hands of Platonists? *Philosophia: Philosophical Quarterly of Israel*, 47(4): 1111-1126. ISSN: 0048-3893, e-ISSN: 1574-9274, Springer (A&HCI, Q1).
<https://link.springer.com/article/10.1007/s11406-018-0033-3>
 2. Drekalović, V., Žamić, B. (2018) Which Mathematical Objects are Referred to by the Enhanced Indispensability Argument? *Journal for General Philosophy of Science*, 49 (1): 121-126. ISSN: 0925-4560, e-ISSN:1572-8587, Springer (A&HCI, Q2).
<https://link.springer.com/article/10.1007/s10838-017-9381-0>
 3. Drekalović, V. (2015). Some Aspects of Understanding Mathematical Reality – Existence, Platonism, Discovery; *Axiomathes*. Springer, 24 (3): 313-333. ISSN:1122-1151, e-ISSN:1572-8390, (A&HCI, Q2).
<http://link.springer.com/article/10.1007/s10516-014-9253-8>
 4. Drekalović, V. (2016) Two Weak Points of the Enhanced Indispensability Argument – Domain of the Argument and Definition of Indispensability. *Organon F: International journal of analytic philosophy*, 23 (3): 280-298. ISSN: 1335-0668, EV 3289/09, (A&HCI, Q1).

- <http://www.klemens.sav.sk/fiusav/organon/?q=en/two-weak-points-enhanced-indispensability-argument-domain-argument-and-definition-indispensability>
5. Drekalović, V. (2019) The mathematical explanation as part of a (im)perfect scientific explanation - analysis of two examples. *The Philosophy of Science (Filozofia Nauki)*, 28 (4): 23-41. ISSN: 1230-6894, e-ISSN: 2657-5868, (A&HCI, Q2).
<https://www.fn.uw.edu.pl/index.php/fn/issue/view/98>
 6. Drekalović, V. (2022) Is a Platonist argument threatened by the "weak" objectivity of mathematics? (in Croatian), *Filozofska istraživanja*, 42 (1): 153-163. ISSN: 0351-4706, e-ISSN: 1848-2309, (A&HCI, Q4)
 7. Drekalović, V., Jakić, M. (2021) How to understand Wittgenstein's rejection of the relational identity? *Revue Roumaine de Philosophie*, 65 (2): 357-369. ISSN: 1220-5400 (A&HCI, Q3).
<http://www.institutuldefilosofie.ro/page.php?141>
 8. Drekalović, V. (2020) The Role of Mathematical Tools in Scientific Phenomenon Explanation – A Guarantee of Reliability or a Pillar of False Credibility? *Filosofija. Sociologija*, 31 (1): 85-93. ISSN: 0235-7186, e-ISSN: 2424-4546, (A&HCI, Q2).
<https://doi.org/10.6001/fil-soc.v31i1.4182>
 9. Drekalović, V. (2017) Can Arguments of Formal Naturalism be used to Show that the Mathematical Explanation is Indispensable in Science? *Filozofska istraživanja*, 36 (3): 545- 559. ISSN:0351-4706, e-ISSN:1848-2309 (A&HCI, Q3).
http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=265332
 10. Drekalović, V. (2017). Necessity, Possible Worlds and One Axiom of the Ontological Argument. *Philosophia: journal for philosophy and culture*, 15: 51-73. ISSN: 1314-5606.
<https://philosophia-bg.com/archive/philosophia-15-2017/>
 11. Drekalović, V. (2014). Two Definitions of Contingency and the Concept of Knowledge; *Prolegomena: Journal of Philosophy*, 13 (1): 123-140. ISSN:1333-4395, e-ISSN:1846-0593, (A&HCI, Q4).
http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=180412
 12. Drekalović, V. (2010). Benacerraf on Mathematical Knowledge, *Prolegomena: Journal of Philosophy*, 9 (1): 97-121. ISSN:1333- 4395, e-ISSN:1846-0593, (A&HCI, Q4).
http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=83158
 13. Drekalović, V. (2009). Causality and knowledge. *Belgrade Philosophical Annual*, 22: 39-55. ISSN 0353-3891
<http://scindeks.ceon.rs/article.aspx?artid=0353-38910922039D&lang=en>

Projects

1. "Science and its Philosophical Aspects in the Contemporary Balkan Area - the Idea of Scientific Integration", 2023-2024, Project manager, financed by the Ministry of Education, Science and Innovation.
2. "Philosophy of Science: Scientific Description of the World, Possibilities and Reach of Knowledge", Project manager, 2020-2023, financed by the Ministry of Science and Technological Development of Montenegro and ARRS (Public Agency for Research Activity of Slovenia);
3. "MARDS - Reforming PhD Studies in Montenegro and Albania", 2018-2021, Erasmus + project;
4. „DEVCORE – Development of Learning Outcomes Approach – Way To A Better Comparability, Recognition, And Employability At The Labour Market“, 2014-2016, TEMPUS project;
5. „WBCInno – Modernization of WBC Universities Through Strengthening of Structures and Services for Knowledge Transfer, Research and Innovation“, 2012-2015, TEMPUS project;
6. "Mathematical Knowledge and Theory of Causality", 2007-2010, financed by the Ministry of Science of Montenegro.

Honours and awards

- Award of University of Montenegro for the achieved results and special contributions in the development of scientific research work and international positioning of the University of Montenegro in 2019.

Evaluation procedures

- COST Review panel member, 2017-2020;
- Evaluator for the journals in the field of philosophy:
 - *Australasian Journal of Philosophy* (ISSN: 0004-8402);
 - *Philosophia: Philosophical Quarterly of Israel* (ISSN: 0048-3893, e-ISSN: 1574-9274), Springer;
 - *Journal for General Philosophy of Science* (ISSN: 0925-4560, e-ISSN: 1572-8587), Springer;
 - *Axiomathes* (ISSN: 1122-1151, e-ISSN: 1572-8390), Springer;
 - *Organon F: International journal of analytic philosophy* (ISSN: 1335-0668);
 - *The Philosophy of Science (Filozofia Nauki)*, (ISSN: 1230-6894, e-ISSN: 2657-5868);
 - *Prolegomena* (ISSN: 1333-4395, e-ISSN: 1846-0593);
 - *Theoria* (ISSN: 0495-4548, e-ISSN: 2171- 679X).

Broad comprehension of S&T,
R&D strategies

- President of the Council for Scientific Research (2021 -) (Ministry of Science and Technological Development of Montenegro)
- President of the Working Group for the Development of the Strategy of Scientific Research Activities 2023-2027 (Ministry of Science and Technological Development of Montenegro)

Visiting professor

1. University of Leon (Spain), (May 2024);
2. University of Tuzla (Bosnia and Herzegovina), (2023-2024);
3. University of Marmara (Turkey), (July 2023);
4. University of Alba Iulia (Romania), (May 2023);
5. University of Szczecin (Poland), (March 2023, December 2021);
6. Sivas Cumhuriyet University (Turkey), (September, 2022);
7. University of Opole (Poland), (June 2022);
8. Charles University (Czech Republic), (June 2022);
9. West University of Timisoara (Romania), (May 2022);
10. Comenius University (Slovakia), (May 2022);
11. University of Cadiz (Spain), (March, 2022);
12. University of Zagreb (Croatia), (December 2021);
13. University of Wrocław (Poland), (October 2021);
14. Polytechnic of Porto (Portugal), (October 2021);
15. University of Granada (Spain), (October 2021, January 2020, May 2017);
16. Saarland University (Germany), (January 2020, July 2022, June 2023);
17. University of Warsaw (Poland), (June 2019);
18. University of Porto (Portugal), (February 2019, March 2022);
19. Stanisław Staszic University of Applied Sciences in Piła (Poland), (February 2019, April 2018, May 2021);
20. Technische Universität Bergakademie Freiberg (Germany), (June 2018);
21. University of Graz (Austria), (June 2018);
22. University of Split (Croatia), (January 2016).

Selected conferences:

- Drekalović, V. (2024) "Molinini and some problems of Platonism". *18th Mediterranean roots of philosophy*, 11–13 April 2024, University of Split, Split.
- Drekalović, V. (2023), "Mathematical Application and Mathematical Explanation in Science - Some Aspects Related to Mathematical Platonism. *EXPLANATION AND UNDERSTANDING IN PHILOSOPHY AND SCIENCE*, keynote speaker, 5–7 December 2023, Serbian Academy of Sciences and Arts, Belgrade.
<https://www.sanu.ac.rs/wp-content/uploads/2023/12/Program-Obja%C5%A1njenje-i-razumevanje.pdf>
- Drekalović, V. (2019) „New Versions of the Mathematical Explanation of the Cicada Case - ad hoc Improvements with Uncertain Outcomes or the Way to a Full Explanation?”. *16th International Congress of Logic, Methodology and Philosophy of Science and Technology (16th CLMPST)*, 5–10 August 2019, Czech Technical University, Prague.
<http://clmpst2019.flu.cas.cz/>
<https://easychair.org/smart-program/CLMPST2019/2019-08-08.html#talk:94587>
- Drekalović, V. (2019) „Mathematical Argumentation in the Explanation of a Scientific Phenomenon - the History of One Example”. The Conference *Formal Methods and Science in Philosophy III (FMSPH)*, April 11-13, 2019, Inter-University Centre (IUC) Dubrovnik.
<https://www.iuc.hr/conference-details.php?id=326>
- Drekalović, V. (2018) About the (im)perfection of the best mathematical explanations in science - the cicada case versus the Königsberg bridge case. *The second conference of East European Network for Philosophy of Science (EENPS 2018)*, Comenius University, Bratislava, June 20-22, 2018, Book of Abstracts (online), pp. 14-16.
<https://sites.google.com/site/eastnetworkphilsci/eenps-2018/book-of-abstracts-eenps-2018>
- Drekalović, V. (2018) The Causal Theory of Knowing and the Mathematical Knowledge. The 6th international conference "New Dimensions of Spirituality at the Beginning of the 21st Century", Sumy State University, Sumy, May 24-25. Book of abstracts, pp. 38-40, UDK 130.123:008"20"(063).
- Drekalović, V. (2017) What is Domain of the Enhanced Indispensability Argument? *The Ninth European Congress of Analytic Philosophy (ECAP9)*, Ludwig Maximilian University, Munich, August 21-26, 2017.
<http://easychair.org/smart-program/ECAP9/2017-08-25.html#talk:43103>

Univerzitet Crne Gore

adresa, address Cetinjski kačini 2

81000 Podgorica, Crna Gora

telefon, phone 00382 20 114 200

fax 00382 20 414 30

mail, rektorat@ucg.ac.me

web, www.ucg.ac.me

University of Montenegro

o. / Pet 03-4814

Datum / Date 22.09 2023

Na osnovu člana 72 stav 2 Zakona o visokom obrazovanju („Službeni list Crne Gore“, br. 44/14, 52/14, 47/15, 40/16, 42/17, 71/17, 55/18, 3/19, 17/19, 47/19, 72/19, 74/20, 104/21 i 86/22) i člana 32 stav 1 tačka 9 Statuta Univerziteta Crne Gore, Senat Univerziteta Crne Gore, na sjednici održanoj 22.9.2023. godine, donio je

ODLUKU O IZBORU U ZVANJE

Dr **VLADIMIR DREKALOVIĆ** bira se u akademsko zvanje redovni profesor Univerziteta Crne Gore, iz oblasti Filozofska logika na Filozofskom fakultetu Univerziteta Crne Gore, na neodređeno vrijeme.

**SENAT UNIVERZITETA CRNE GORE
PREDSJEDNIK**

Božović
Prof. dr Vladimir Božović, rektor

ŽIVOTOPIS

Mirko Jakić, hrvatski filozof. Rođen 8. ožujka 1954. u Sinju. Diplomirao filozofiju 1977. na Filozofskom fakultetu u Zadru, iste godine diplomirao hrvatski jezik i južnoslavenske književnosti na istom fakultetu. Na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 1985. postigao stupanj magistra znanosti. Teza: "Suvremeno poimanje znanosti i tehnike". Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Ljubljani 1989. postigao stupanj doktora znanosti. Teza: "Filozofija matematike Hilaryja Putnama". Redoviti je profesor filozofije, u više navrata bio pročelnikom Odjela za filozofiju, te u jednom navratu obnašao dužnost prorektora Sveučilišta u Zadru. Od 1991. bio voditelj znanstvenih projekata: "Apriorizam u matematici i logici", "Znanje i protok informacija", "Spoznajni i ontologijski vid suvremene simboličke logike", "Primjena deduktivne logike u različitim semantičkim kontekstima". Objavio djela: *"Filozofija o znanosti"* i *"Znanstveni realizam u Filozofiji Hilarija Putnama"*. Autor je udžbenika iz logike za gimnazije, te autor prvog sveska udžbenika iz logike za prvostupničku razinu sveučilišnoga obrazovanja. Autor je više od dvadeset znanstvenih članaka i aktivni je sudionik na više međunarodnih znanstvenih skupova. Pet članka objavljeni su mu u časopisima pod naslovima: *"Has logic any ontology?"*, *"Do computers confirm the thesis of ontological foundation of logic?"*, *"Conjectures and metalogical Rules"*, *"Critique of Immanuel Kant's criticism"*, *"What is left of classical philosophical understanding of space?"*. U svojstvu mentora sudjeluje u radu doktorskih studija filozofije Sveučilišta u Zagrebu. Recenzirao je znanstvene projekte, znanstvene programe, te doktorske studijske programe u zemlji i u inozemstvu. Član je Savjeta časopisa: *"Filozofska istraživanja"* i *"Synthesis Philosophica"*. Član je Hrvatskoga filozofskog društva (HFD), član je Američkoga filozofskog društva (APA).

Knjige i poglavlja u knjigama

Autorske knjige

Jakić, Mirko

Znanstveni realizam u filozofiji Hilaryja Putnama., Zagreb: Hrvatsko filozofsko društvo, 1993
(monografija)

Jakić, Mirko

Filozofija o znanosti., Zagreb: Hrvatsko filozofsko društvo, 1989 (monografija)

Udžbenici i skripte

Jakić, Mirko

Logika 1 (za prvostupničku razinu sveučilišnog obrazovanja). / Dražen Budiša (ur.).
Zagreb: Školska knjiga, 2008

Jakić, Mirko

Logika. / Terzić, Ante (ur.).
Zagreb: Školska knjiga, 2000

Poglavlja u knjigama

Poljak Dragan; Sokolić, Franjo; Jakić, Mirko

Propitivanje odnosa filozofije i znanosti s osvrtom na teze Thomasa S. Kuhna. // Filozofija u dijalogu
sa znanostima / Luka Boršić i Ivana Skuhala Karasman (ur.).
Zagreb: Institut za filozofiju, 2013. str. 167-184

Jakić, Mirko

What is left of classical philosophical understanding of space?. // Teorija relativnosti i filozofija /

Tomislav Petković (ur.).
Zagreb: HFD, 2009. str. 99-111

Radovi u časopisima

Znanstveni i pregledni radovi

- Jakić, Mirko; Poljak, Dragan
A note on the character of physical models representing natural phenomena. // *International Journal of Design & Nature and Ecodynamics*, 12 (2017), 2; 254-263 (međunarodna recenzija, članak, znanstveni)
- Jakić, Mirko; Poljak, Dragan
O realitetu vremena u filozofiji i fizici. // *Acta Iadertina*, 10 (2016), 1; 12-25 (podatak o recenziji nije dostupan, članak, znanstveni)
- Poljak, Dragan; Sokolić, Franjo; Jakić, Mirko
Znanstveno-filozofski aspekti Boškovićeve djela i utjecaj na razvoj klasične i moderne fizike. // *Metodički ogledi*, 18 (2011), 1; 11-34 (podatak o recenziji nije dostupan, članak, znanstveni)
- Jakić, Mirko
Critique of Immanuel Kant's Criticism. // *Disputatio philosophica*, 1/2004. (2004), 1; 53-68 (međunarodna recenzija, članak, znanstveni)
- Jakić, Mirko
Conjectures and metalogical rules. // *Synthesis philosophica*, 19 (2004), 1; 307-316 (međunarodna recenzija, članak, znanstveni)
- Jakić, Mirko
Potvrđuju li računala postavku o ontologijskom utemeljenju logike?. // *Filozofska istraživanja*, 1 (2003), 88; 93-105 (međunarodna recenzija, članak, znanstveni)
- Jakić, Mirko
Has logic any ontology?. // *Synthesis Philosophica*, 17 (2002), 2; 211-223 (međunarodna recenzija, članak, znanstveni)
- Jakić, Mirko
Ima li logika bilo kakvu ontologiju?. // *Filozofska istraživanja (Synthesis Philosophica)*, 17 (2002), 33; 211-223 (međunarodna recenzija, članak, znanstveni)

Jakić, Mirko

On Kitcher's objection to the apriorist program in mathematics. // Radovi (Sveučilište u Splitu. Filozofski fakultet Zadar. Razdio filozofije, psihologije, sociologije i pedagogije), 30 (1992), 7; 77-80 (podatak o recenziji nije dostupan, članak, znanstveni)

Jakić, Mirko

Postoji li mjesto za jednu neplatonističku apriorističku epistemologiju u filozofiji matematike?. // Filozofska istraživanja, 1 (1992), 12; 738-752 (podatak o recenziji nije dostupan, članak, znanstveni)

Jakić, Mirko

Putnam i istina. // Filozofska istraživanja, 1 (1990), 10; 181-194 (podatak o recenziji nije dostupan, članak, znanstveni)

Jakić, Mirko

Putnamova teorija psihološkog funkcionalizma. // Filozofska istraživanja, 7 (1988), 1; 702-704 (podatak o recenziji nije dostupan, članak, znanstveni)

Jakić, Mirko

On the nature of mathematical theories (2). // Radovi (Sveučilište u Splitu. Filozofski fakultet Zadar. Razdio filozofije, psihologije, sociologije i pedagogije), 27 (1987), 4; 51-58 (podatak o recenziji nije dostupan, članak, znanstveni)

Jakić, Mirko

On the nature of mathematical theories (1). // Radovi (Sveučilište u Splitu. Filozofski fakultet Zadar. Razdio filozofije, psihologije, sociologije i pedagogije), 26 (1986), 3; 51-58 (podatak o recenziji nije dostupan, članak, znanstveni)

Jakić, Mirko

Kantov doprinos formiranju pojma znanosti u filozofiji (2). // Radovi (Sveučilište u Splitu. Filozofski fakultet Zadar. Razdio povijesnih znanosti), 1 (1986), 1; 23-32 (podatak o recenziji nije dostupan, članak, znanstveni)

Jakić, Mirko

Hegelov pojam znanosti i kritika posebnih znanstvenih disciplina. // Filozofska istraživanja, 2 (1985), 13; 259-271 (podatak o recenziji nije dostupan, članak, znanstveni)

Jakić, Mirko

Kantov doprinos formiranja pojma znanosti u filozofiji. // Radovi (Sveučilište u Splitu. Filozofski fakultet Zadar. Razdio društvenih znanosti), 1 (1984), 1; 17-28 (podatak o recenziji nije dostupan, članak, znanstveni)

Stručni radovi

Jakić, Mirko
Promišljanje znanosti Srđana Lelasa. // Filozofska istraživanja, 5-6 (1990), 10; 1473-1479 (podatak o recenziji nije dostupan, članak, stručni)

Jakić, Mirko
Metafizika in resnica skozi analitično filozofijo znanosti. // Anthropos, 3 (1986), 2; 126-134 (podatak o recenziji nije dostupan, članak, stručni)

Radovi u zbornicima skupova

Znanstveni radovi u zbornicima skupova

Poljak, Dragan; Sokolić Franjo; Jakić, Mirko
A View to Boscovich's Impact on Classical and Modern Physics. // 19. International Conference on Software, Telecommunications & Computer Networks- SoftCOM 2011
Hvar, Hrvatska, 2011. (predavanje, neobjavljeni rad, cjeloviti rad (in extenso), znanstveni)

Sažeci sa skupova

Sažeci u zbornicima i časopisima

Jakić, Mirko; Sokolić, Franjo; Poljak, Dragan
Znanstveno-tehnološki razvoj i problem istine. // Pitanje o istini u suvremenoj filozofiji znanosti / Hrvoje Jurić (ur.).
Zagreb: Hrvatsko filozofsko društvo, 2010. (predavanje, neobjavljeni rad, sažetak, znanstveni)

Jakić, Mirko
Twin Earth Problem and the Meaning of Abstract Mathematical Entities. // Logic and Scientific Methods: Tenth International Congress of Logic, Methodology and Philosophy of Science / Dalla Chiara, Maria Luisa ; Doets, Kees ; Mundici, Daniele ; van Benthem, Johan F.A.K. (ur.).
Firenca, Italija: Kluwer Academic Publishers, 1996. str. 376-376. (<https://www.bib.irb.hr/63485>)
(poster, neobjavljeni rad, sažetak, ostalo)

Klasa: 023-02/10-01/0156
Ur.broj: 2181-190-00-10-0001
Split, 3.12.2010.

Na temelju članka 92. i 93. i 95. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (N.N. 123/03., 198/03., 105/04., 174/04. i 46/07.) i članka 65. Statuta Filozofskog fakulteta u Splitu (pročišćeni tekst - veljača 2006.). Fakultetsko vijeće Filozofskog fakulteta u Splitu je na 3. sjednici Vijeća u ak. god. 2010./11. održanoj dana 3. prosinca 2010. donijelo

ODLUKU

dr. sc. Mirko Jakić bira se u znanstveno-nastavno zvanje i na odgovarajuće radno mjesto redovitog profesora u trajnom zvanju za znanstveno područje humanističke znanosti, polje filozofija, grana logika.
Ova Odluka podliježe potvrdi Senata Sveučilišta u Splitu.

O b r a z l o ž e n j e

Natječaj za izbor nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u trajnom zvanju za znanstveno područje humanističke znanosti, polje filozofija, grana logika, raspisan je temeljem Odluke Vijeća Filozofskog fakulteta donesene na 9. sjednici Vijeća u ak. god. 2009/10. održanoj 27.5.2010. U provedenom postupku utvrđeno je slijedeće:

- Navedeni natječaj objavljen je dana 9.6.2010. na Internet stranicama Fakulteta te u Narodnim novinama broj 70/10, a u Slobodnoj Dalmaciji dana 16. lipnja 2010. Na navedeni natječaj u otvorenom roku, kao jedini kandidat, prijavio se prof. dr. sc. Mirko Jakić, zaposlen na Fakultetu u znanstveno-nastavnom zvanju i na odgovarajućem radnom mjestu redovitog profesora.
- Natječajna dokumentacija prof. dr. sc. Mirka Jakića upućena je Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Vijeće Filozofskog fakulteta u Zagrebu, na sjednici od 28.9.2010., imenovalo je Stručno povjerenstvu za davanje mišljenja o ispunjavanju uvjeta predloženika i prijedloga za izbor, u sastavu: dr. sc. Lino Veljak, red. prof. (Filozofski fakultet u Zagrebu), dr. sc. Borislav Mikulić, red. prof. (Filozofski fakultet u Zagrebu) i dr. sc. Milan Polić, red. prof. (Učiteljski fakultet u Zagrebu).
- Stručno povjerenstvo je dana 6.10.2010. dostavilo Izvješće Vijeću Filozofskog fakulteta u Zagrebu s mišljenjem i prijedlogom za izbor.
- Fakultetsko vijeće Filozofskog fakulteta u Zagrebu je na temelju navedenog Izvješća, dana 22.10.2010., dalo pozitivno mišljenje o ispunjavanju uvjeta predloženika i prijedloga za izbor.
- Vijeće Filozofskog fakulteta u Splitu je na 3. sjednici u akad. god. 2010./2011. održanoj dana 3.12.2010., a temeljem Mišljenja Fakultetskog vijeća Filozofskog fakulteta u Zagrebu od 22.10.2010., donijelo Odluku o izboru dr. sc. Mirka Jakića u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u trajnom zvanju za znanstveno područje humanističke znanosti, polje filozofija, grana logika na Filozofskom fakultetu u Splitu, koja podliježe potvrdi Senata Sveučilišta u Splitu.

Zbog svega navedenog, temeljem odredbe članka 92. st. 1., članka 93. st. 2. i 95. st. 1. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju te članka 65. Statuta Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu, odlučeno je kao u izreci.

Dostaviti:

- Prof. dr. sc. Mirku Jakiću,
- Službi za kadrovske poslove,
- Senatu Sveučilišta u Splitu,
- Ministarstvu x 2.

DEKAN

prof. dr. sc. Marko Trogrlić

BIOGRAFIJA

Darko Blagojević je rođen 28. 02. 1981. godine u Nikšiću, gdje je završio osnovnu i srednju školu. Diplomirao je na Filozofskom fakultetu – Studijski program za filozofiju 10. jula 2010. godine sa prosječnom ocjenom 9,41. Nakon toga upisuje magistarske studije na istom fakultetu i polaže predviđene ispite sa prosječnom ocjenom 9,85. Ocjenom A je odbranio magistarsku tezu „Jezičko logička paradigma u Vitgenštajnovoj filozofiji“. Trenutno privodi kraju svoju doktorsku disertaciju „Vitgenštajnova filozofija jezika i koncept stvarnosti“.

Svoj radni angažman na Studijskom programu za filozofiju Filozofskog fakulteta u Nikšiću započeo je 2012. godine kao saradnik u nastavi. Na Odsjeku za filozofiju realizuje vježbe iz filozofskih predmeta: Uvod u logiku, Moderna logika, Simbolička logika, Opšta metodologija, Teorija saznanja, Savremena teorija saznanja, Filozofija istorije, Filozofija matematike, Filozofija nauke.

Osim navedene primarne djelatnosti obavlja i funkciju sekretara Studijskog programa za filozofiju od septembra 2012. godine.

Oblasti kojima se bavi su: Logika, Analitička filozofija, Teorija saznanja, Savremena filozofija.

Govori engleski jezik.

Učesnik je međunarodne konferencije *Sociology, Philosophical and Scientific Knowledge for the Betterment of Humanity* koja je održana u organizaciji Filozofskog fakulteta Nikšić, kao i međunarodnih naučnih skupova: Banjalučki novembarski susreti i Ekološka održivost i klimatske promjene koji je održan na Žabljaku u septembru 2023. godine.

Odabrana bibliografija:

Blagojević, Darko/ Vukićević Garić, Vanja, *Significant Absences: Wittgenstein's Philosophy of Silence and Joyce's Poetics of the Unspoken*, *Filosofija. Sociologia*, Vol 35 No 1 (2024), pp. 75-82;

DOI: <https://doi.org/10.6001/fil-soc.2024.35.1.10>

link za rad: <https://maleidykla.lt/ojs/index.php/filosofijasociologija/article/view/5243/4528>

ISSN 0235-7186 (Print) ISSN 2424-4546 (Online)

Blagojević, Darko, *Vitgenštajn, korelacija jezika i filosofije*, Sociološka luča, časopis za sociologiju, socijalnu antropologiju, socijalnu demografiju i socijalnu psihologiju, Filozofski fakultet Nikšić, Studijski program za sociologiju, Društvo sociologa Crne Gore, XI, Nikšić, 2017, str. 101-112.

Blagojević, Darko, *Analitička filosofija, metamorfoza i kritičko valorizovanje*, Sociološka luča, časopis za sociologiju, socijalnu antropologiju, socijalnu demografiju i socijalnu psihologiju, Filozofski fakultet Nikšić, Studijski program za sociologiju, Društvo sociologa Crne Gore, X, Nikšić, 2016, str. 93-111.

Blagojević, Darko, *Vitgenštajn i drugi filosofi: sličnosti, razlike i uticaji*, Sociološka luča, časopis za sociologiju, socijalnu antropologiju, socijalnu demografiju i socijalnu psihologiju, Filozofski fakultet Nikšić, Studijski program za sociologiju, Društvo sociologa Crne Gore, XIII, Nikšić, 2019, str. 60 - 69.

Banović, Nebojša/ Blagojević, Darko, *Rortijev odnos prema istoriji filosofije*, U: Krivokapić, N. (ur.), *Sociološka nauka, filozofsko i naučno znanje u funkciji progressa – zbornik radova*, Društvo sociologa Crne Gore, Nikšić, 2021, str. 318-333.

Drekalović, Vladimir/ Blagojević, Darko, (2021) *Matematika i nauka - primjenjivost, objašnjivost, neizostavnost*, U: Lakić, S. (Ur.) Knjiga sažetaka sa naučnog skupa „Banjalučki novembarski susreti“ održanog 19.11.2021., Filozofski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci,

ISBN: 978-99976-45-19-7

COBISS. RS-ID 133099521

Banović, Nebojša/ Blagojević, Darko, *Priroda između tehničkog i umjetničkog u Hajdegerovom mišljenju*, U: Šarović, R. Bigović, M. Kasalica, S. (ur.), *Ekološka održivost i klimatske promjene – naučna monografija*, Univerzitet Crne Gore, Agencija za zaštitu životne sredine, Wild Beauty Art Festival, Podgorica, 2023, str. 200-229.

ISBN 978-86-7664-252-6 (UCG)

ISBN 978-9940-9924-7-7 (AZŽS)

COBISS.CG-ID 27967236

HRVATSKO FILOZOFSKO DRUŠTVO
Croatian Philosophical Society

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu / Faculty of Humanities and Social Sciences of the University of Zagreb,
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb, Croatia
Phone: +385-(0)1-6111-808; Fax: +385-(0)1-6117-012; e-mail: hffd@hffd.hr; www.hffd.hr

Matični broj: 3251594 OIB: 06756605498

Zagreb, 5. 12. 2023.

Potvrda

o prihvaćanju istraživačkog
rada za objavljivanje u časopisu *Filozofska istraživanja*

Ovime potvrđujem da je istraživački rad autora Darka Blagojevića i Nebojše Banovića (Sveučilište Crne Gore, Filozofski fakultet, ul. Danila Bojovića 3, ME-81400 Nikšić), prihvaćen za objavljivanje u časopisu *Filozofska istraživanja* Hrvatskog filozofskog društva.

Istraživački rad naslovljen je »Jezičko i naturalističko dekonstituiranje svijesti: zabilješke o Wittgensteinovoj i Rortyjevoj filozofiji uma«, a obuhvaća 35 kartica teksta, uključujući sažetke i ključne riječi na hrvatskom i engleskom jeziku.

Nakon provedenog recenzijskog postupka, Uredništvo časopisa *Filozofska istraživanja* Hrvatskog filozofskog društva prihvatilo je rad za objavljivanje. Rad će biti objavljen u 4. svesku 43. godišta (2023.) i kategoriziran kao **prethodno priopćenje**.

S poštovanjem,

doc. dr. sc. Luka Perušić
izvršni urednik
Filozofska istraživanja

Significant Absences: Wittgenstein's Philosophy of Silence and Joyce's Poetics of the Unspoken

DARKO BLAGOJEVIĆ

Philosophy Department, Faculty of Philosophy, University of Montenegro, Danila Bojovića bb, 81400 Nikšić, Montenegro
Email: darkob@ucg.ac.me

VANJA VUKIĆEVIĆ GARIĆ

English Department, Faculty of Philology, University of Montenegro, Danila Bojovića bb, 81400 Nikšić, Montenegro
Email: vanjag@ucg.ac.me

This paper discusses an important phase in Ludwig Wittgenstein's analytic philosophy through a comparative examination of the profound correspondences that exist between his concept of silence and the poetics of another crucial authorial figure of the 20th century: James Joyce. Based on the hypothesis that there are striking resemblances between their early works, that is, between Joyce's realistic short-story collection *Dubliners* and Wittgenstein's *Tractatus Logico-Philosophicus*, the article employs mostly close-reading, analytical-interpretative and comparative methods. It argues that silence was an intentional intellectual, aesthetic and ethical choice of both these authors, their way to preserve the autonomy of metaphysics and to honour the beauty of the unspoken.

Starting from their common critical treatment of the habitual and largely alienated speech, the discussion connects Wittgenstein's philosophical attitudes regarding the imprecision and inadequacy of every-day language and Joyce's notion of 'spiritual paralysis' of the city-life, which he saw as the main motive for writing his collection about *fin-de-siècle* Dublin. On the grounds of their shared views about the limits of words, behind which there are worlds that cannot be properly uttered, the idea of silence – or the highly significant narrative absence – grows to permeate the work of both. In the case of Wittgenstein, it is a call for a new philosophy, or anti-philosophy, which in negating metaphysics in effect preserves its independence from a discursive speech which cannot express it, whereas in the case of Joyce, correspondingly (and almost simultaneously), it is a quest for a new literary mode that will foreground a particular Modernist allusiveness, rhetoric of omission and deliberately incomplete, gnomonical narrative structures.

Keywords: Wittgenstein, Joyce, language, reality, silence, narrative absences, metaphysics, poetics

INTRODUCTION

Two major intellectual figures of the first half of the 20th century, a Viennese philosopher who became synonymous with the Anglo-Saxon analytic philosophy and an Irish writer who became an emblem of the modernist Anglophone literature, L. Wittgenstein (1888–1951) and J. Joyce (1882–1941) have both been continually surrounded by a fame (or notoriety) of ‘difficulty’, ‘inaccessibility’ and indifference towards a wider audience. The affinities between them, however, are by no means exhausted by their similar reputation. Striking correspondences between their ideas have often been ascribed to a particular early 20th-century cultural climate and frame of mind.¹ More specifically, similarities between Wittgenstein’s philosophical views on language and its imperfect relationship with reality and Joyce’s simultaneous trust and mistrust in the power of language to express the innermost psychological experience have been the subject of many papers, mostly written with the aim of reading the great writer’s famous novels with the lamp of the philosopher’s logical methods. Thus, as early as in mid 1970s, D. White stated that observing and understanding Wittgenstein thoughts on language ‘we become equipped with conceptual and critical apparatus to approach and understand what Joyce was trying to do with language in the cycle from *Portrait* through *Ulysses* to the *Wake*’ (White 1975: 295). Similarly, and also analysing Joyce’s movement through different stylistic phases that characterise *A Portrait of the Artist as a Young Man* (2016), *Ulysses* (1922) and, finally, *Finnegans Wake* (1939), R. McNutt tackles the problem of representation, that is, the link between things and their ‘signatures’,² that troubles Joyce’s novelistic hero, Stephen Dedalus, in a way that strongly resembles Wittgenstein’s dichotomy of facts and propositions (McNutt 1988). A recent article by D. Green (2021), entitled ‘“It’s Meant to Make you Laugh”: Wittgenstein’s Joke Book and Joyce’s *Finnegans Wake*’, argues that it is Wittgenstein’s theoretical concept of the ‘language game’, and not ‘silence’, as McNutt suggested (9), which practically works in Joyce’s last novel.

The present paper, however, focuses not on the already discussed parallelism between the Wittgensteinian analytical concepts and Joyce’s well-known novels, but on the remarkable matching between the philosopher’s notion of silence and its most convincing narrative embodiment when it comes to Joyce’s fiction: his short-story collection *Dubliners* (2014). L. Wittgenstein’s much quoted *limits of language*, articulated in his *Tractatus Logico-Philosophicus* (1921, first translated into English in 1922), and the literary devices employed in *Dubliners* offer an abundant material for the comparative and close-reading approach that forms the basis of this study. By this, we aim at creating a more inclusive and comprehensive platform for reading both authors, since *Dubliners*, albeit occupying a very important place in Joyce’s oeuvre, has been largely left out when it comes to applying Wittgenstein’s philosophical theses to the artistic quest of one of the most influential writers of the 20th century.

¹ Cf. *Wittgenstein and Modernism* (2016). Also, Thomas Singer, in his comprehensive essay ‘Riddles, Silence and Wonder: Joyce and Wittgenstein Encountering the Limits of Language’ (1990) compares Joyce’s and Wittgenstein’s methods with, among others, those of Duchamp, locating them in the particularly Modernist aesthetic context which highlighted the ‘missing parts’, since ‘Duchamp’s art shines in the space between his objects’, inviting the active participation of the readers/spectators and mirroring the movements of their own thoughts (Singer, pp. 474–475).

² Cf. ‘Signatures of all Things I am here to Read’, Joyce, *Ulysses*, 34.

ALIENATED LANGUAGE AND PARALYSIS OF A CITY

Wittgenstein's early philosophical project, his logical atomism, which is closely related to his linguistic sensitivity, as articulated in the *Tractatus Logicus-Philosophicus*, resembles in many aspects Kant's negation of metaphysics through metaphysics, and his idea of *metaphysica naturalis* as a natural disposition of mind (Kant 1990). For him, as well as for Kant, the source of metaphysics lies in the tendency of mind to break free from its own boundaries, to cross them. Both philosophers try to disclaim metaphysics by pointing toward continual illusions and disillusion, imprecision and inadequacy, verbal 'disguise and categorical mistakes contained in the human attempt to speak of the unspeakable' (Black 1964: 54). The origins of these errors are natural, they exist in the mind and in the language by which we try to say what cannot be said. Wittgenstein argues that this kind of metaphysical thinking results in an alienated function of language, which eventually generates non-sense. The alienation of language is a product of various metaphysical categorisations which, having developed a whole network of noumenal concepts, have covered and hidden the essence of being. Thus, in order to make the essence and truth re-emerge, Wittgenstein felt obliged to use a whole new methodology. For him, the ultimate truth is unspeakable. It can be experienced as a spiritual phenomenon, but cannot be expressed through verbal forms. The last paragraph in the *Tractatus* – 'What we Cannot Speak About we Must Pass Over in Silence' (Wittgenstein 2002: 89) – is the categorical imperative: it is a demand to refrain from simplified interpretations of the great secrets of being, as they are best protected and preserved when we do not make an attempt to put into language what cannot be put into language.

James Joyce's tersely yet explicitly stated intention for writing his only short-story collection resounds with a similarly strict imperative and critical undertone: 'My intention was to write a chapter of the moral history of my country and I chose Dublin for the scene because the city seemed to me the centre of paralysis' (Joyce 1975: 83). What Joyce perceived as the 'soul of that hemiplegia or paralysis which many consider a city' (ibid. 22) included psychological, social, political and cultural repression that characterised the Irish capital of the *fin de siècle* – and any city, for that matter, which is evident in his use of the indefinite article – implying inevitably the alienation from authenticity of being and the authenticity of language capable to express the being. The stories in *Dubliners* portray frustrated, inhibited, deluded and in multiple ways limited characters, catching some crucial and revelatory moment in their lives in which the depth of that limitedness, often framed by décor of the institutionalised religion, becomes obvious. But, ironically, it becomes obvious to all but the characters themselves, who mostly remain imprisoned in their own psychological and conceptual blindness, with neither their language nor their actions being able to articulate the confinement of their situation. Thus, in a style of the Flaubertian realism, and even naturalism, Joyce chooses to present the spiritual paralysis of his characters by means of their own language, which is reduced and impoverished, or misleading and false, and, all in all, utterly incapable of touching the real meaning. Whether they become literally speechless in the face of any prospect of change, like Evelyn at the end of the fourth story when she turns her pale face 'passive, like a helpless animal' (Joyce 1993: 26), or mindless and dumb as Jimmy Doyle in 'After the Race' after he loses everything in gamble, or when they sink into their own viciousness and repeat the same empty phrases as the two 'gallants' in the eponymous story, the protagonists fail to transcend their common boundaries and are denied ethical, aesthetic or spiritual insight that could play a transformative role.

According to Wittgenstein, the unspeakable is the region of the ethics, aesthetics, logic and philosophy of religion. All these experiences are absent from the lives of Dubliners that Joyce depicts in this collection – with the exception of the last story, 'The Dead', and to some extent 'Araby', in which the main characters experience an epiphany that transcends and transforms their perception, expression and, in a certain way, their narrative and ontological status.³ The last paragraph of the *Tractatus* can be interpreted as a negation of the capacity of discursive thinking to decode the secret of being, as well as an affirmation of intuition as a tool for apprehending the essence. By means of intuition we know that the unspeakable cannot be spoken. We cannot speak about that which we cannot objectify conceptually and discursively. The failure of Joyce's characters in *Dubliners* can be categorised as a failure of intuition, a failure to apprehend the truth, as well as a failure to objectify themselves and their context: their perception and self-perception is restricted and restrictive, their discourse is suppressed and limited from the inside and from the outside, because they are both the victims and the makers of the habitual, mechanical and alienated patterns of speech, and patterns of living.

Both Wittgenstein and Joyce were aware of a paradoxical situation in the history of philosophy and the history of literature when it comes to their traditional endeavours to promote a limited mind that tends toward the absolute. Critical of tradition and dissatisfied with its established and ossified practices of approaching the unknown realities with the old discourses, both authors believed that the ultimate stage of spirituality should imply silence: a highly significant silence. Hence, while Wittgenstein resentfully rejects any absolutisation of discursive thinking as a sort of intellectual violence, because the mere thinking aggressively imposes itself on that which is thought, Joyce, likewise, develops specific narrative and poetic strategies that foster a rhetoric of silence as the only adequate aesthetic and ethical response of the artist in times suffused with false and hypocritical, or oversimplified and reductive narratives. That is why both of them worked on new methods and created what become a paradigm of Modernist allusiveness – in short, they managed to show, if not to tell, in Lyotard's words, 'the sublime relation between the presentable and the conceivable' (Lyotard, in Brooker 1992: 148) through their specific philosophy and poetics of silence, which are, in effect, their massive tribute to the great and uncharted area of the unspoken.

'ANTI-PHILOSOPHY' AND GNOMONIC STRUCTURES

Even though it has often been interpreted in a superficial manner, the appeal contained in the proposition that 'we must keep silence about that which we cannot speak of' encapsulates the greatest secret of the *Tractatus*, as it suggests that, in terms of a conceptual system, metaphysics is impossible; it is possible only as a symbol of a spiritual experiment, manifested in silence. By his insistence on silence, Wittgenstein in effect attempts to de-throne the conceptual from the position of primacy, to give primacy to the being, thus 'preserving the autonomy of metaphysics' (Tejedor 2011: 33). Since we are prisoners of language, it is actually silence that secures metaphysics its axiological throne. Wittgenstein's silence is supposed to absorb in itself all the great philosophical themes that could not have been thought in the history of philosophy. Our thinking about the world could not be an epistemic process, but a mystical,

³ For a detailed discussion and elaboration on the narrative and ontological status of these characters, who grow to become observers of their own situation and thus start sharing the position with their own author, 'authoring' and 'writing' themselves, see: Vanja Vukićević Garić, *Vidovi interakcije autora i teksta u prozi Džejmisa Džojsa (Forms of Author-Text Interactions in James Joyce's Fiction)*. 2020. Podgorica: Univerzitet Crne Gore (University of Montenegro).

emotional event which favours the experience and not the knowledge of it.⁴ Both ethics and aesthetics are transcendental, whereas all the philosophical propositions are possible only in this world, in which all things exist as they are, independent of each other and without a system of values to relate them to. When stating that

'My propositions serve as elucidations in the following way: anyone who understands me eventually recognizes them as nonsensical, when he has used them – as steps – to climb up beyond them. (He must, so to speak, throw away the ladder after he has climbed up it.) He must transcend these propositions, and then he will see the world aright' (Wittgenstein 2002: 89),

Wittgenstein alludes to the propositions of the empirical sciences – these are the propositions that should be overcome because they reflect only what *can* be thought. This idea strongly resembles Joyce's definition of 'the classical temper', which he praised and adhered to, that 'ever mindful of limitations, chooses rather to bend upon these present things and so to work upon them and fashion them that the quick intelligence may go beyond them to their meaning which is still unuttered (Joyce 1984: 74). Joyce's early realism, his Scholastic respect for the given, corresponds to Wittgenstein's logical atomism not only in the sense that it acknowledges the independence of things as they are, but – crucially – in the 'mindfulness of their limitations' and the necessity to 'go beyond them'. Only when we reject the ladders (of the uttered) which have brought us outside, into the open, are we able to breathe in the fresh air of the (unuttered) secret of being. Going out into the open perhaps implies an attempt to overcome the three-dimensional space along with the determinism postulated by the Euclidian mindset. To throw away the ladder means to reject absolutisation of the metaphysics of reason. The rejection and negation take place through silence that is the ultimate stage on the voyage towards meaning and significance. It opens the door for a new metaphysics: the metaphysics of silence. Silence is what secures and preserves the autonomy of metaphysics, what keeps it safe from the dominance of (the traditional, habitual) mind and discursive thinking.

Just as it can rightfully be said that silence is the main topic and the central notion behind *Tractatus*, its essential vein and perhaps the main principle of its form, so can we assert that a specific rhetoric of absences and poetics of the unspoken have permeated Joyce's fictional worlds from the beginning of his writing career. His particular textual strategies of de-personalisation are closely related to his conception of the Modernist artist who, if he wants to achieve his ideal of integrity, should remain 'within or behind or beyond or above his handiwork, invisible, refined out of existence, indifferent, paring his fingernails' (Joyce 1996: 245). In his early work, the obvious narrative devices which secured autonomy and invisibility of the author-figure implied, in addition to a reserved and detached style and the total absence of any commentary, the intentional omissions and textual gaps. Joyce's calculated choice of 'scrupulous meanness' (Joyce 1975: 83) meant adherence to realistic details, their careful selection, and also their cold dissection and reductions to 'logical atoms', to use Wittgenstein's concept, but in a way which allows the atoms and items of *Dubliners*' reality to speak about themselves.

⁴ Cf. 6.432 How things are in the world is a matter of complete indifference for what is higher. God does not reveal himself in the world.

6.4321 The facts all contribute only to setting the problem, not to its solution.

6.44 It is not how things are in the world that is mystical, but that it exists. To view the world *sub specie aeterni* is to view it as a whole – a limited whole.

6.45 Feeling the world as a limited whole – it is this that is mystical (Wittgenstein 2002: 88).

Furthermore, this 'mean' narrative itemisation is often subtly performed through withholding of information. In that sense, one of the three 'enigmatic' words⁵ which haunt the narrator of the first story in *Dubliners* can be taken as a highly appropriate explanation of this textual principle: it is *gnomon*, a concept from the Euclidean geometry, which represents a figure that is formed when a smaller parallelogram is removed from two sides of a larger parallelogram (Gifford 1967: 30). *Gnomon* is, thus, an incomplete structure, an unfinished or deficient shape that lacks something very important to be considered 'full' and understandable.

The gnomonic structure of the stories in *Dubliners* is achieved through variety of formal choices, apart from the free indirect speech, which makes the protagonists' limited and deprived idiom and alienated point of view the dominant narrative voice and perspective. Unfinished sentences, punctuation that suggests absence and concealment of a significant information, such as three dots, dashes left 'hanging' and elliptical phrases – all belong to Joyce's elaborate poetics of purposeful exclusion. For example, in the story that opens the collection, 'The Sisters', the absences are even visually conspicuous: blank spaces are placed in the most important parts of the text, precisely in those which are expected to reveal the crucial thing in the narrative:

'No, I wouldn't say he was exactly ... but there was something queer ... there was something uncanny about him. I'll tell you my opinion...'

<...>

'I have my own theory about it', he said. 'I think it was one of those ... peculiar cases ... But it's hard to say ...' (Joyce 1993: 1).

What was 'uncanny' about the deceased priest is never revealed and the entire story, like every other in its own way, is structured around this missing information. Readers never find out what was the old pervert in 'An Encounter' actually doing that left the boys so upset, or what 'a soft wet substance' (ibid. 75) in the story 'Clay' represented. Yet, all that is interesting about a gnomonic figure is contained in that absent part – the little omitted parallelogram draws the greatest attention and creates the deepest tension. It delineates and determines what is present and visible, just as the Wittgensteinian idea of the unspoken gives significance to the spoken. Thus, the story titled 'Ivy Day in the Committee Room' is completely pervaded by the ghost of an Irish national hero, around which all the dialogues circle never mentioning him by name, whereas the most dominant and the most passionate absence, the one which symbolically and narratively transforms the final story in the collection, 'The Dead', is that of a long gone lover: a remainder that perhaps all great stories, like all great loves, are driven by the missing part(s).

In Badiou's view, Wittgenstein, just like Nietzsche, cultivated a certain contempt for metaphysics (just as Joyce cultivated his ironic and often derisive disapproval of the romantic style, as opposed to the classical), which led him, as he put it, towards a counter-philosophy, or anti-philosophy (Badiou 2011: 81). Nevertheless, the anti-philosophy is not an antipode to philosophy. Quite the opposite: it is philosophy in the most essential sense of the word. According to Badiou, all anti-philosophers, such as Pascal, Rousseau, Nietzsche, Kierkegaard, Wittgenstein and Lacan, are masters of language. Their mastery is evident in their 'taste for confession' (Badiou 2011: 89). They are devoted to solitude and they want to show it, since an anti-philosopher lives

⁵ The first page of the collection introduces three words which, according to many critics, symbolise key concepts for understanding Joyce's 'chapter in the moral history' of his country. These are the following: paralysis, *gnomon* and *simony*.

his anti-philosophy. From that standpoint, anti-philosophy inverts classical values and *replaces truth with significance*. In addition to removing truth from the very nucleus of philosophy, anti-philosophy is also characterised by a removal of theory from the position of primacy in philosophy, as well as by deliberate neglect of past philosophical doctrines.

Similarly, Joyce's 'plotless' stories in *Dubliners* which have puzzled generations of readers due to their deliberate scarcity and 'scrupulous meanness' – in terms of style and content alike – radically challenge traditional forms when it comes to short fiction. Being structured through intriguingly silent or 'muted' rhetorical and poetical devices, they actually point to that large uncharted area that starts only where the boundaries of our hitherto familiar language end. With an evolved artistic consciousness, Joyce exuberantly explored that area in his later monumental novels, revolutionising fictional prose. Yet, the core of this artistic quest is to be found in his earliest fiction, in *Dubliners*, and that is precisely the quest for the answer to the essential question that Wittgenstein proposed in *Tractatus*: How can we define the limits of the significant language? The limits are unstable and movable, which was demonstrated by both Wittgenstein's and Joyce's subsequent shift towards multiplicity of answers to this question, as well as towards the multiplicity of linguistic forms that articulated those answers. In their early and formatively crucial periods, however, silence was a unique way to preserve and honour the beauty of the unspoken and the autonomy of metaphysics.

CONCLUSIONS

Examining the implications of Ludwig Wittgenstein's concept of silence, as expressed in his *Tractatus Logico-Philosophic*, and analysing James Joyce's narrative techniques in *Dubliners*, this article sheds light on the ways in which Joyce's only short-story collection unmistakably illustrates the philosopher's views on the limits of significant language and his underlying criticism of the traditional metaphysics. *Dubliners* is a text which has been largely neglected when it comes to comparative studies of Wittgenstein and Joyce, as well as when it comes to considering Wittgenstein's analytic philosophy within the broader literary and intellectual context of Modernism. The close-reading of formal, structural and auto-poetic aspects of Joyce's style in these stories, which thematically focus on the depiction of psychological and linguistic paralysis, points to his deliberate choice of the rhetoric of silence, which strongly echoes Wittgenstein's criticism of the discursive thinking and the related alienation of the language that we usually use to speak of the unspeakable. Just as the philosopher, in his acknowledgment of the inadequacy of the common language, develops a certain metaphysics of silence, or an 'anti-philosophy', to preserve the autonomy of metaphysics, so does the writer, recognising various restrictions of the social and literary tradition, creates deliberately incomplete narrative structures to support his poetics of the allusiveness and thus preserve the significance of the unsaid. Based on the comparative analysis of the ideas that underlie *Tractatus*, on the one hand, and the main motifs and narrative methods used in *Dubliners*, on the other, this paper shows that for both Wittgenstein and Joyce silence was a way to protect the secret of being from the ordinary, imprecise and inadequate, worn out and overused, restricted and restrictive discourses.

Received 25 September 2023

Accepted 18 January 2024

References

1. Badiou, A. 2011. *Wittgenstein's Antiphilosophy*. London: Verso.
2. Black, M. 1964. *A Companion to Wittgenstein's Tractatus*. London: Cambridge University Press.
3. Brooker, P. (ed.). 1992. *Modernism/Postmodernism*. London: Longman.

4. Gifford, D. 1967. *Notes for Joyce: Dubliners and A Portrait of the Artist as a Young Man*. New York: E. P. Dutton & Co.
5. Greene, D. 2021. "It's Meant to Make You Laugh": Wittgenstein's Joke Book and Joyce's *Finnegans Wake*, *Textual Practice* 35(4): 667–686.
6. James, J. 1996. *A Portrait of the Artist as a Young Man*. London: Penguin Books.
7. Joyce, J. 1993. *Dubliners*. Hertfordshire: Wordsworth Classics.
8. Joyce, J. 1984. *Stephen Hero*. Edited with an Introduction by T. Spenser, Foreword by J. J. Slocum and H. Cahoon. London: Panther Books.
9. Joyce, J. *Ulysses*. 2010. Introduction by C. Watts. London: Wordsworth Classics.
10. Joyce, J. 1975. *Selected Letters of James Joyce*. Ed. R. Ellmann. London: Faber & Faber.
11. Kant, I. 1990. *Kritika čistog uma*. Translated by Dr N. Popović. Beograd: BIGZ.
12. McNutt, R. 1988. 'Joyce, Wittgenstein, and the Problem of Representation; or Why Joyce Wrote *Finnegans Wake*', *Studies in English, New Series* 6: 24.
13. Singer, Th. C. 1990. 'Riddles, Silence, and Wonder: Joyce and Wittgenstein Encountering the Limits of Language', *ELH* 57(2): 459–484.
14. Tejedor, Ch. 2011. *Starting with Wittgenstein*. London: Continuum International Publishing Group.
15. White, A. D. 1975. 'The Labyrinth of Language: Joyce and Wittgenstein', *James Joyce Quarterly* 12(3): 294–304.
16. Wittgenstein, L. 2009. *Philosophical Investigations*. Translated by G. E. M. Anscombe, P. M. S. Hacker and J. Schulte. Chichester, West Sussex: Blackwell Publishing.
17. Wittgenstein, L. 2002. *Tractatus Logico-Philosophicus*. Translated by D. F. Pears and B. F. McGuinness. Introduction by B. Russell. London and New York: Routledge.
18. Zumhagen-Yekplé, K.; LeMahieu, M. (eds.). 2017. *Wittgenstein and Modernism*. Chicago: University of Chicago Press.

DARKO BLAGOJEVIĆ, VANJA VUKIĆEVIĆ GARIĆ

Reikšmingi nebuvimai: L. Wittgensteino tylos filosofija ir J. Joyce'o neišsakyto poetika

Santrauka

Straipsnyje aptariamas svarbus Ludwigo Wittgensteino analitinės filosofijos etapas, apimantis tylos sampratą, palyginti su kita svarbia XX a. figūra Jamesu Joyce'u. Remiamasi hipoteze, kad tarp jų ankstyvųjų darbų, t. y. tarp J. Joyce'o realistinio apsakymų rinkinio „Dubliniečiai“ ir L. Wittgensteino „Tractatus Logico-Philosophicus“ yra stulbinamų panašumų. Straipsnyje taikomi atidaus skaitymo, analitiniai-interpretaciniai ir lyginamieji metodai. Teigiama, kad tyla buvo tyčinis intelektualus, estetinis ir etinis abiejų šių autorių pasirinkimas, būdas išsaugoti metafizikos autonomiją ir pagerbti neišsakomą grožį. Abiem būdingas kritiškas įprastos ir iš esmės susvetimėjusios kalbos traktavimas. L. Wittgensteino filosofiniai samprotavimai dėl kasdienės kalbos netikslumo ir neadekvatumo sietini su J. Joyce'o miesto gyvenimo „dvasinio paralyžiaus“ samprata, kurią jis laikė pagrindiniu motyvu parašyti savo kūrinį apie Dubliną. Dėl bendros nuomonės apie žodžių ribas, už kurių slypi pasauliai, apie kuriuos negalima tinkamai byloti, tylos idėja arba reikšmingas pasakojimo nebuvimas persmelkia abiejų autorių kūrybą. L. Wittgensteino atveju tai yra kvietimas į naują filosofiją arba antifilosofiją, kuri, paneigdamą metafiziką, iš esmės išsaugo savo nepriklausomybę nuo diskursyvios kalbos, o J. Joyce'o atveju atitinkamai (ir beveik tuo pačiu metu) tai – naujo literatūrinio režimo ieškojimas išryškinant tam tikrą modernistinę užuominą, nutylėjimo retoriką ir sąmoningai neišsamias pasakojimo struktūras.

Raktažodžiai: Ludwigas Wittgensteinas, Jamesas Joyce'as, kalba, tikrovė, tyla, pasakojimo nebuvimas, metafizika, poetika

ISSN 0235-7186 (print)
ISSN 2424-4546 (online)

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJA
LITHUANIAN ACADEMY OF SCIENCES

Filosofija | Sociologija

Philosophy | Sociology

2024 | T. 35 | Nr. 1

Leidiny s sudarytas bendradarbiaujant
su Vilniaus Gedimino technikos universitetu
ir Lietuvos socialini ų moksl ų centru

The issue has been compiled in cooperation
with the Vilnius Gediminas Technical University
and the Lithuanian Centre for Social Sciences

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJA

VILNIUS - 2024

Contents

EDVARDAS RIMKUS Cultural and Value Differences in the Conditions of Technological Globalisation	1
<i>Philosophy of Technology and Ethics of Technology</i>	
JOHN W. MURPHY, CARLOS LARGACHA-MARTÍNEZ Black Boxes that Curtail Human Flourishing are no Longer Available for Use in Artificial Intelligence (AI) Design	5
ROBERT JAMES M. BOYLES Can't Bottom-up Artificial Moral Agents Make Moral Judgements?.....	14
OKSANA CHURSINOVA, MARIA SINELNIKOVA Post-Human and Trans-Human in the Future Perspective of the Humanity	23
MILVYDAS KNYZELIS The Philosophical Aspect of Contemporary Technology: Ellulian Technique and Infinite Scroll within Social Media	31
<i>Social Philosophy and Philosophy of Communication</i>	
BINGZHUAN PENG, XIN WEI Dynamic Construction of Intersubjectivity in Discourse by Integrating Philosophical and Cognitive Perspectives	40
ŽILVINAS VAREIKIS Anthropocene and the Values in the Contemporary Lithuanian Philosophy	49
WOJCIECH SŁOMSKI, PAWEŁ DULSKI, LESZEK KURNICKI Philosophical and Social Foundations of European Political Identity in Crisis Against the Background of the New Stage of European Integration.....	57
SALVATORE SCHINELLO New (Digital) Media in Creative Society: Ethical Issues of Content Moderation	67
<i>Philosophy of Art and Art Communication</i>	
DARKO BLAGOJEVIĆ, VANJA VUKIČEVIĆ GARIĆ Significant Absences: Wittgenstein's Philosophy of Silence and Joyce's Poetics of the Unspoken.....	75
SIGITA BUKANTAITĖ, ŽIVILĖ SEDEREVIČIŪTĖ-PAČIAUSKIENĖ Philosophical Perspective on Hyperreality as a Phenomenon of Fashion Language – do we Really Want to be Deceived?	83
<i>Phenomenology and Existential Philosophy</i>	
TOMAS SODEIKA On the Evidence and Description in Husserl's Phenomenology	90
MINDAUGAS BRIEDIS, MARIANO NAVARRO Embodied Cognition and Empathic Experiences in War Communication	98
NERIJUS STASIULIS Contours of Thinking in Heidegger: A Dionysian Science.....	108
ALGIS MICKŪNAS The Silent Communication.....	118
<i>Chronicle</i>	
EDVARDAS RIMKUS Conspiracy Theories from a Philosophical, Sociological and Communicative Point of View	127